

UiT Norges arktiske universitet

Det juridiske fakultet

Panthavers stilling under konkurs og rekonstruksjonsforhandlinger

Hedda Lorentzen

Masteroppgave i rettsvitenskap, JUR-3902, Vår 2024

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Tema og problemstilling	1
1.2	Aktualitet.....	2
1.3	Avgrensninger og forutsetninger.....	3
1.4	Oppgavens metode	4
1.5	Den videre fremstillingen.....	5
2	Om rekonstruksjonsforhandlinger og konkursprosessen	7
2.1	Innledning.....	7
2.2	Forholdet mellom rekonstruksjon og konkurs	7
2.2.1	Om formålet til rekonstruksjonsloven og konkurslovgivningen.....	7
2.2.2	Om skyldnerens økonomiske stilling	8
2.2.3	Om begjæring av rekonstruksjonsforhandlinger og konkursåpning	11
2.2.4	Rekonstruktør og bostyrers oppgave og mandat	12
2.2.5	Om rådighet ved rekonstruksjonsforhandling og konkursprosessen.....	13
3	Panthavers stilling under rekonstruksjonsforhandlinger og konkursåpning	14
3.1	Innledning.....	14
3.1.1	Panthavers adgang til tvangsrealisering ved rekonstruksjonsforhandlinger og konkursåpning	14
3.1.2	Panthavers dividendekrav under rekonstruksjon og konkurs.....	17
3.2	Særegent for pantnavers stilling under konkursåpning	19
3.2.1	Om abandonering	19
3.3	Boets rett til å selge virksomheten under ett med utslettende virkning	23
3.4	Boets rett til å tvangsselge pant med utslettende virkning	26
3.5	Særegent for pantnaver stilling under rekonstruksjonsforhandlinger	26
3.5.1	Pant med superprioritet	26
3.5.2	Bortfall av panteheftelser	31

3.5.3	Rettens adgang til å nekte stadfestelse	32
4	Verdivurdering	33
4.1	Innledning.....	33
4.2	Pant i driftstilbehør.....	34
4.3	Pant i varelager.....	35
4.4	Verdsettelse	36
5	Rekonstruksjonsforslag	39
5.1	Innledning.....	39
5.2	Elivery Sport AS rekonstruksjonsforslag	40
5.3	Saltvik Mekaniske AS rekonstruksjonsforslag	42
5.4	TV teknologi AS rekonstruksjonsforslag	44
5.5	Egge gård AS rekonstruksjonsforslag	45
5.6	Anonymisert rekonstruksjonsforslag.....	47
5.7	Dekknor Norge AS stadfestelse av rekonstruksjon.....	48
5.8	Prosafe AS stadfestelse av rekonstruksjon.....	48
6	Sammenligning av panthavers stilling under rekonstruksjonsforhandlinger og ved konkurs.....	49
7	Referanseliste	52

1 Innledning

1.1 Tema og problemstilling

Temaet for denne masteroppgaven er panthavers stilling under konkurs og rekonstruksjonsforhandlinger.

En virksomhet har gjerne flere kontraktspartener, og blant dem er det ofte en eller flere panthavere. Begrunnelsen for dette er debitors behov for likvide midler i virksomheten. Gjennom et pantelån kan virksomheten sikre tilstrekkelig likviditet til å dekke lønn, driftsmateriell, gjeld til andre kontraktspartener og andre utgifter knyttet til virksomheten. Dessuten kan det være nødvendig å ta opp lån dersom virksomheten er i en nedgangsperiode. På den andre siden av debitors behov for likviditet, står kreditors behov for sikkerhet. Et pantelån gir pantekreditor en særrett til dekning i den pantsatte eiendelen, og gir dermed sikkerhet for pantekreditor dersom låneavtalen blir misligholdt av debitor.¹

I løpet av virksomheters levetid vil flere oppleve økonomiske utfordringer. Noen økonomiske utfordringer kan virksomheten løse utenrettslig, mens andre økonomiske utfordringer krever underleggelse av kontroll fra rekonstruktør eller konkursbo. Når en virksomhet når punktet hvor det er behov for at selskapet underlegges kontroll av en rekonstruktør eller konkursbo, har som regel virksomheten misligholdt flere betalingsforpliktelser, og spesielt relevant for denne oppgaven, betalingsforpliktelser overfor panthaver. Med denne oppgaven tar jeg sikte på å gjennomgå panthavers rettsstilling der pantsetter har misligholdt avtalen med panthaver, og pantsetter er under rekonstruksjonsforhandlinger eller der det er åpnet konkurs i pantsetters bo.

Rekonstruksjonsloven er midlertidig, og det arbeides med å utarbeide permanente regler om rekonstruksjon.² Det er dermed interessant å belyse hvilken stilling panthaver får av den midlertidige rekonstruksjonslovgivningen. Rekonstruksjonsloven erstattet konkurslovens del 1 om gjeldsforhandlinger 11. mai 2020.³ Dette var på grunn av et akutt behov for ny

¹ Lov 8.februar 1980 nr. 2 om pant (panteloven, heretter pantel.) § 1-1

² Prop.242 L (2020-2021) s. 1

³ Midlertidig lov 7. mai 2020 nr. 38 om rekonstruksjon for å avhjelpe økonomiske problemer som følge av utbrudd av covid-19 (rekonstruksjonsloven, heretter rkl.) og lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven, heretter kkl.)

lovgivning som følge av covid-19 pandemien, sammenholdt med at gjeldsforhandlingsinstituttet hadde dårlige resultater. ⁴ For å belyse panthavers rettsstilling under rekonstruksjon har jeg innhentet rekonstruksjonsforslag fra rekonstruktører og stadfestelser av rekonstruksjonsforslag fra Oslo tingrett.

Panthavers stilling under rekonstruksjon skal sammenlignes med panthavers stilling ved konkursbehandling. En mislykket rekonstruksjonsforhandling kan lede til konkursåpning hos debitor. ⁵ Dersom virksomheten ikke oppfyller kravene for å inngå i rekonstruksjonsforhandling, kan virksomhetens tas under behandling som konkursbo. Hensikten med å sammenligne de ulike prosessene er å se hvilke fordeler og ulemper de forskjellige prosessene har for panthavers rettsstilling. Det skal også tas stilling til hvilken prosess som kan gi best resultat for panthaver.

1.2 Aktualitet

I dagens skiftende økonomiske landskap er spørsmål om panthavers rettsstilling av økende betydning. Hvert år rammes et betydelig antall virksomheter av konkurs, og rekonstruksjonsforhandlinger er et tiltak som er satt i verk for å redusere antall konkurser i levedyktige virksomheter, spesielt under og etter Covid-19 pandemien. ⁶

Dette kan vises gjennom statistikk fra statistisk sentralbyrå og kunngjøringer om rekonstruksjonsforhandlinger i Brønnøysundregisteret. I 2023 ble det registrert 4517 konkurser i Norge. ⁷ For året 2023 er det 18 saker med navnet «Forhandling om rekonstruksjon», og 14 saker med navnet «Stadfestelse av rekonstruksjon» I Brønnøysundregisteret. ⁸ Tallene tilknyttet stadfestelsene av rekonstruksjon er lave sammenlignet med antall konkursåpninger. Likevel betyr ikke differansen at innføringen av rekonstruksjonloven var mislykket. Rekonstruksjonlovens hovedformål er å redde

⁴ NOU 1993:16 s. 9

⁵ Rkl. § 58 og kkl. § 57

⁶ Prop.75 L (2019-2020) s. 5

⁷ Statistisk sentralbyrå, Tabell: 09694, Opna konkurar, etter statistikkvariabel og år. Året 2023. (17.03.2024)

⁸ Brreg, kunngjøringer. Søkekriterier: Kunngjøring om rekonstruksjonsforhandlinger i perioden 01.01.2023-31.12.2023 (17.03.2024)

virksomheter som kan drives videre, og mange virksomheter som står i fare for konkurs er ikke levedyktige, og bør avvikles.⁹

Videre har rekonstruksjonsforhandlingene bedre resultater enn gjeldsforhandlingsinstituttet. Belysende er tall fra 2019 hvor det var åpnet 2 gjeldsforhandlinger.¹⁰ Rekonstruksjonloven har dermed vært en suksess med å være et mer effektivt instrument for virksomhetens gjeldsproblemer.

Det er kreditors usikrede krav som omfattes av rekonstruksjonsforslaget.¹¹ Selv om panthavers sikrede krav ikke omfattes av rekonstruksjonsforslaget, er rekonstruktør og debitor ofte avhengig av at pantaver godtar forslaget. Rekonstruktør og debitor er avhengig av panthavers støtte blant annet fordi pantaver har stemmerett over rekonstruksjonsforslaget for deres usikrede del.¹² Videre er rekonstruktør og debitor avhengig av panthavers støtte dersom debitorens likviditet ikke kan håndtere et tvangssalg av panteobjekter etter endt rekonstruksjon.¹³ Det er dermed aktuelt å belyse hvilken rettsstilling pantaver har i kraft av loven, samt i kraft av at rekonstruksjonslovgivningen er forhandlingspreget.

Som tidligere belyst, er det mange konkursåpninger i Norge hvert år, og flere virksomheter har en eller flere pantavere som kontraktspart. Det er derfor aktuelt å undersøke pantavers rettsstilling også i denne konteksten.

1.3 Avgrensninger og forutsetninger

Masteroppgaven skal sette søkelyset på virksomheter, og det avgrenses dermed mot fysiske personer. Avhandlingen tar heller ikke for seg de forenklete regler for små og mellomstore virksomheter, jf. forskrift 19. juni 2020 nr. 1247 om forenklet rekonstruksjonsforhandling for små foretak.

⁹ Prop.75 L (2019-2020) s. 12

¹⁰ Brreg, kunngjøringer. Søkriterier: Kunngjøring om gjeldsforhandlinger i perioden 01.01.2029-31.12.2019 (17.03.2024)

¹¹ Rkl. § 54

¹² Rkl. § 41 annet ledd

¹³ Pantel. § 1-1

Det forutsettes i avhandlingen at leser har grunnleggende kunnskap om panteretten. Videre forutsettes det at panthaver har skaffet rettsvern for sitt krav, og at panteretten er uomstøtelig.

En virksomhet som underlegges rekonstruksjon etter rekonstruksjonsloven kan enten finne en frivillig løsning med sine kreditorer eller fremsette forslag om tvangsakkord. Reglene om frivillig rekonstruksjon er nedfelt i rekonstruksjonsloven kapittel 6. En frivillig rekonstruksjon er vedtatt når samtlige fordringshavere med fordringer som omfattes av forslaget har godtatt forslaget.¹⁴ Med «samtlige» forstås at alle fordringshaverne med fordringer som omfattes av forslaget må godta forslaget. En frivillig rekonstruksjon er dermed avhengig av at fordringshaverne godtar løsningen, og en frivillig rekonstruksjon er dermed ikke relevant for oppgaven. Oppgaven setter søkelyset på rekonstruksjonsforhandlinger med tvangsakkord etter rekonstruksjonsloven kapittel 7.

1.4 Oppgavens metode

Jeg skal benytte meg av det alminnelige metodelæren ved løsning av masteroppgaven.

Oppgavens tema kan i all hovedsak plasseres på konkursrettens og rekonstruksjonrettens område. Konkursloven regulerer de prosessuelle reglene for konkursåpning og insolvens. Lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven, heretter deknl.) gjelder hvordan debtors midler skal fordeles blant kreditorene. Panthavers stilling under rekonstruksjonsforhandlinger reguleres av rekonstruksjonsloven.

Bestemmelsene i konkursloven, dekningsloven og rekonstruksjonsloven som er spesielt relevant for panthavers stilling skal gjennomgås. I tillegg skal bestemmelsene som gir en generell fremstilling av prosessene behandles.

Videre vil rekonstruksjonslovens forarbeider, Prop 75. L (2019-2020) og Innst. 244 L (2019-2020), benyttes i stor grad. Konkurslovens forarbeider vil også være relevant for oppgaven, herunder NOU 1972:20, NOU 1993:16, Ot.prp.nr.50 (1980-1981) og Ot.prp.nr. 26 (1998-1999).

Konkurslovens regler er godt utformet, og har flere rettslige kilder som klargjør bestemmelsenes innhold. Rekonstruksjonsloven har flere skjønnspregede bestemmelser hvor

¹⁴ Rkl. § 29

ordlyden og rettskildebildet gir liten veiledning av innholdet i bestemmelsene. Dette er trolig på grunn av at loven ble hastevedtatt i starten av Covid-19, og dermed har begrenset utredning.¹⁵ I tillegg er det lite/ingen domstolspraksis på området. Begrunnelsen for dette er at rekonstruksjonsloven regulerer forhandlingsprosesser, og saker tas sjeldent til domstolsbehandling. For å finne innholdet i rekonstruksjonslovens skjønnspregede bestemmelser der rettskildebildet er uklart, vil gjeldsforhandlingsinstituttet være relevant ved tolkningen, samt vil det bli tatt rimelighetsbetraktninger.

Jeg skal også benytte meg av rekonstruksjonsforslag og stadfestelser av rekonstruksjonsforslag for å se hvilken stilling panthaver har fått.

1.5 Den videre fremstillingen

For å forstå hvordan panthavers rettsstilling er under rekonstruksjonsforhandlinger og konkurs, samt for å vurdere den beste prosessen for panthaver, kreves det en grunnleggende forståelse av begge prosessene. Kapittel 2 skal dermed gi en generell oversikt av rekonstruksjonsforhandlingene og konkursprosessen. Kapittelet skal behandle formålet bak prosessene og inngangsvilkårene for å åpne rekonstruksjon og konkurs. Videre vil kapittelet behandle hvem som står ansvarlig for å gjennomføre rekonstruksjon og konkurs, samt hvilket mandat og ansvar denne har. Til slutt skal kapittelet behandle hvem som har rådighet over virksomheten under rekonstruksjon og konkurs.

Formålet til kapittel 3 er todelt. Jeg skal først se nærmere på panthavers stilling under rekonstruksjon og konkurs. Kapittelet er bygget opp slik at de regler som fremstår som like ved prosessene behandles først. Jeg skal så gå nærmere inn på de bestemmelsene som er særegent for panthaver stilling under rekonstruksjonsforhandlingene og konkursprosessen.

Mange selskapers verdier ligger fortrinnsvis i driftstilbehør, varelager og fordringer. Dette innebærer at dette også vil være de verdier banken kan ta pant i. Det er derfor særlig interessant å se nærmere på hvordan disse verdier verdsettes. I kapittel 4 vil jeg drøfte hvordan rekonstruktør verdsetter driftstilbehør og varelager for å kunne finne omfanget av hvor stor del av bankens krav som er sikret ved pant.

¹⁵ Prop 75 L (2019-2020) s. 7

I kapittel 5 skal jeg undersøke og gjennomgå rekonstruksjonsforslag og stadfestelser av rekonstruksjonsforslag. Det skal knyttes bemerkninger til løsningene og hvordan dette har påvirket pantaver. Forslagene skal sees opp mot om konkursåpning ville vært et bedre alternativ for pantaver.

Avslutningsvis, i kapittel 6, skal jeg se nærmere på hvilket av de to alternativene som stiller pantaver i den beste posisjonen.

2 Om rekonstruksjonsforhandlinger og konkursprosessen

2.1 Innledning

For å kunne behandle pantavers rettsstilling under rekonstruksjonsforhandlinger og ved konkursbehandling, kreves det generell kjennskap til prosessene. I det videre skal oppgaven derfor redegjøre for formålet til rekonstruksjonsforhandlinger og konkurs, inngangsvilkårene for å åpne prosessen, hvem som utfører prosessen og deres mandat. Til slutt skal kapittelet ta for seg hvem som har rådighet over virksomheten når det er åpnet rekonstruksjonsforhandlinger eller konkurs.

2.2 Forholdet mellom rekonstruksjon og konkurs

2.2.1 Om formålet til rekonstruksjonsloven og konkurslovgivningen

Hovedmålsetningen til rekonstruksjonsloven er å avhjelpe norske virksomheter med midlertidige likviditets problemer som følge av covid-19 utbruddet.¹⁶ Selv om pandemien ikke lenger herjer, vil hovedmålet til loven forbli det samme, men at likviditetsproblemene ikke nødvendigvis er forårsaket av pandemien. Formålet til rekonstruksjonsloven er å finne en løsning på virksomhetens økonomiske problemer. Målet er å forhandle seg frem til en avtale mellom debitor og kreditorene for å håndtere gjelden til debitor på en bærekraftig måte.¹⁷ Dette gjøres med hensikt om å berge en levedyktig virksomhet.¹⁸

I konkurs er formålet å avvikle virksomheten til en insolvent debitor på en god måte. Gjennom denne prosessen må konkursboet realisere debitors eiendeler på den måten som oppnår best mulig dekning, og deretter fordele midlene på skyldnerens kreditorer.¹⁹

En likhet prosessene deler er at de omhandler hvordan skyldnerens gjeld skal håndteres. Begge prosessene har som hovedmålsetning å gi virksomheten mulighet til å restrukturere eller avvikle gjeld, men under forskjellige juridiske rammeverk og med ulike konsekvenser for kreditorer og debitor. Ved rekonstruksjon er målsetningen å berge en levedyktig

¹⁶ Prop. 75 L (2019-2020) s. 5

¹⁷ Rkl. § 2 nr. 2

¹⁸ Prop. 75 L (2019-2020) s. 12

¹⁹ Ot.prp.nr.50 (1980-1981) s. 25 og Ot.prp.nr. 26 (1998-1999) s. 93

virksomhet gjennom forhandlinger med skyldnerens kreditorer. ²⁰ Debitor vil kunne drive virksomheten videre etter en vellykket rekonstruksjonsforhandling. I en konkurs skal virksomheten avvikles, og virksomheten er ikke lenger levedyktig. Debtors midler skal videre fordeles mellom kreditorene. ²¹

2.2.2 Om skyldnerens økonomiske stilling

Felles for både rekonstruksjonsforhandlingene og konkursbehandlingen er at begge prosessene krever at skyldneren har (eller får) økonomiske problemer.

For rekonstruksjonsforhandlingen er vilkåret at skyldneren «*har eller i overskuelig fremtid vil få alvorlige økonomiske problemer*». ²² Ordlyden «*har eller i overskuelig fremtid få(r)*» vil etter en alminnelig språklig forståelse tilsi at skyldneren enten har økonomiske problemer, eller vil få økonomiske problemer i en nærliggende fremtid, som skyldneren kan forutse med en viss grad av sikkerhet.

En naturlig språklig forståelse «*alvorlige økonomiske problemer*» tolkes som en tilstand der en virksomhet opplever vesentlige utfordringer knyttet til økonomien. Når dette er tilfellet, kan skyldneren begjære rekonstruksjonsforhandlinger åpnet. ²³

En virksomhet vil være i «*alvorlige økonomiske problemer*» dersom den ikke kan oppfylle sine forpliktelser når de forfaller. Når virksomheten er insolvent, kan en fordringshaver begjære rekonstruksjonsforhandlinger åpnet. ²⁴ Dette kan for eksempel være lønn til sine ansatte eller nedbetaling av betalingsforpliktelser til sine kreditorer. ²⁵

Ett av vilkårene for å kunne åpne konkurs er også at skyldner ikke kan oppfylle sine forpliktelser slik de forfaller. ²⁶ Insolvensvilkåret i konkursloven har imidlertid to sider, og en

²⁰ Prop. 75 L (2019-2020) s. 12

²¹ Ot.prp.nr. 26 (1998-1999) s. 93

²² Rkl. § 2 første ledd

²³ Rkl. § 2 nr. 1

²⁴ Rkl. § 2 nr. 1

²⁵ Rkl § 2 nr.1

²⁶ Kkl §§ 60 og 61

virksomhet må være illikvid og insuffisient for at konkurslovens § 61 skal komme til anvendelse.²⁷

En skyldner er insuffisient dersom de har mer gjeld enn verdier.²⁸ Det må altså vurderes hvor mye aktiva virksomheten har, sammenlignet med hvor mye passiva virksomheten har. Dersom virksomheten har mer gjeld enn verdier, kan virksomheten slås konkurs.

Høyesteretts kjæremålsutvalg har uttalt at skyldnerens evne til å oppfylle sine forpliktelser må være av en viss stabilitet og varighet. Det må foretas en helhetsvurdering hvor skyldnerens forventede inntekter, likvide midler og hvorvidt dette er tilstrekkelig til å dekke skyldnerens forpliktelses er en del av vurderingen.²⁹

Virksomheten som begjæres konkurs er imidlertid ikke insolvent dersom denne betalingsdyktigheten er av «forbigående» karakter.³⁰ Ordlyden «forbigående» tilsier at situasjonen ikke er permanent. Loven gir ingen ytterligere veiledning om varigheten av det som er «forbigående». Det var uenighet i Stortingets justiskomite hvor lang tid en virksomhet kan ha «forbigående betalingsudyktighet» og ikke være insolvent. Flertallet mente at en betalingsudyktighet var «forbigående» dersom den varte noen dager eller uker, mens mindretallet mente at det var tale om noen måneder.³¹ Brækhus, Andenæs og Knut Ro sluttet seg til flertallets oppfatning og mente det var tale om noen dager eller uker. Huser på sin side mente at dersom et selskap vil kunne gjøre opp sine forpliktelser i løpet av en tremånedersperiode, vil betalingsudyktigheten være av forbigående karakter.³² Lagmannsretten la til grunn i en dom fra 2010 at seks måneder ikke var av forbigående karakter.³³ Det legges dermed til grunn at betalingsudyktigheten i alle fall ikke kan vare lengre enn seks måneder, og sannsynligvis ikke lengre enn tre måneder dersom betalingsudyktigheten skal anses å være «forbigående».³⁴

²⁷ Nils Holger Koefoed, Karnov: Konkursloven § 61, note 1 (lest 13.04.2021)

²⁸ Salvesen (2023)

²⁹ Rt-1997-698 s.703

³⁰ Kkl. § 61

³¹ NOU 1972:20 s. 121

³² Håvard Wiker, Norsk lovkommentar: Konkursloven, note 66 (lest 22.03.2024)

³³ LA-2010-169196

³⁴ Kkl. § 61

Andre momenter av betydning for hva som er av *«forbigående»* karakter er om virksomheten har adgang til å begjære rekonstruksjonsforhandlinger, og hvor stor grad av trygghet man kan ha til at virksomhetens betalingsudyktighet er av forbigående karakter. ³⁵

Videre må det foretas en vurdering om det er særegne forhold ved virksomheten eller det markedet den opererer i. Dette kan eksempelvis være dersom selskapets virksomhet er sesongavhengig. For en virksomhet som selger vintersportsutstyr, kan det oppstå økonomiske utfordringer om sommeren når etterspørselen etter slike produkter er lav. Imidlertid er det nærliggende å anta at disse utfordringene vil avta når vinteren nærmer seg, og etterspørselen etter vintersportsutstyr øker igjen. Dette må inntas i vurderingen av hvorvidt betalingsudyktigheten er *«forbigående»*. ³⁶ Der en konkurs begjæres i februar, og virksomheten antas å oppta i oktober, er betalingsudyktigheten ikke forbigående. Forholdet vil altså også avhenge av når det begjæres konkurs.

I rekonstruksjonloven § 2 er det nok at selskapet har *«alvorlige økonomiske problemer»*, mens i konkursloven må det foreligge insuffisiens og insolvens. ³⁷

Bakgrunnen for at rekonstruksjonsloven oppstiller et vilkår om *«økonomiske problemer»* og illikviditet er at skyldneren skal kunne inngå i rekonstruksjonsforhandlinger når det fortsatt er tilgjengelig likviditet. ³⁸ Dette begrunnes i formålet til loven som er forhandle med *«fordringshaverne om rekonstruksjon med sikte på en frivillig ordning av gjelden eller tvangsakkord»*, slik at virksomheter kan drives videre. ³⁹

Etter konkursloven kan ikke betalingsudyktigheten være *«forbigående»*. Dette åpner for muligheten til å redde en virksomhet gjennom rekonstruksjonsforhandlinger isteden for å slå virksomheten konkurs. Når en begjæring om rekonstruksjonsforhandlinger er fremsatt, vil behandling av konkursbegjæring stanse. ⁴⁰

³⁵ Håvard Wiker, Norsk lovkommentar: Konkursloven, note 66 (lest 22.03.2024)

³⁶ Kkl. § 61

³⁷ Kkl. §§ 60 og 61

³⁸ Prop. 75 L (2019-2020) s. 6

³⁹ Rkl. § 1 og Prop. 75 L (2019-2020) s. 12

⁴⁰ Rkl. § 17 første ledd

2.2.3 Om begjæring av rekonstruksjonsforhandlinger og konkursåpning

En skyldner og fordringshaver kan begjære konkursåpning.⁴¹ Med «*fordringshaver*» forstås en som har et krav mot virksomheten. Panthaver har et krav mot virksomheten, og vil i utgangspunktet omfattes av ordlyden i bestemmelsen. Imidlertid skal «*fordringshaver*» forstås som den som kan kreve dividende av sin fordring.⁴² Panthaver kan dermed bare begjære konkursåpning dersom hele pantekravet deres ikke dekkes, og panthaver har krav på dividende.⁴³ Lagmannsretten har uttalt at «*det er tilstrekkelig at fordringen ikke er av bagatellmessig størrelse*».⁴⁴

I likhet med konkursloven kan både skyldner og fordringshaver begjære rekonstruksjonsforhandlinger åpnet.⁴⁵ Det følger ikke av rettskildebildet om panthaver med et 100% sikret krav kan begjære rekonstruksjonsforhandlinger åpnet. Ordlyden taler isolert sett for at panthaver omfattes, siden panthaver har et krav mot virksomheten.⁴⁶ Et argument mot at panthaver med et sikret krav skal kunne begjære rekonstruksjonsforhandlinger er at panthaver kan inndrive kravet gjennom en enkeltforfølgning dersom kravet deres er misligholdt.⁴⁷

Det er uansett nærliggende å legge til grunn at panthaver med deler eller hele kravet usikret kan begjære åpning av rekonstruksjonsforhandlinger. Dette er fordi den usikrede delen av pantekravet omfattes av tvangsakkorden.⁴⁸

Fordringshaveren kan bare begjære rekonstruksjonsforhandlinger åpnet dersom «*skyldneren ikke kan oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller*».⁴⁹ Det er altså et vilkår dersom fordringshaver skal begjære rekonstruksjonsforhandlinger at skyldneren er illikvid.⁵⁰

⁴¹ Kkl. § 60

⁴² NOU 1972:20 s. 119

⁴³ Se kapittel 3.1.2 om dividende

⁴⁴ LB-2021-149172

⁴⁵ Rkl. § 2 første ledd

⁴⁶ Jf. ordlyden «*fordringshaver*» i rkl. § 2 andre punktum

⁴⁷ Jf. reglene i tvangsfullbyrdsloven

⁴⁸ Rkl. § 54

⁴⁹ Rkl. § 2 første ledd annet punktum

⁵⁰ Les om dette under punkt 2.2.2

For en fordringshaver er vilkåret for å begjære rekonstruksjonsforhandlinger åpnet strengere enn for skyldneren. For skyldneren er vilkåret at skyldneren «*har eller i overskuelig fremtid vil få alvorlige økonomiske problemer*», mens fordringshaveren må sannsynliggjøre at skyldneren ikke kan oppfylle sine forpliktelser slik de forfaller.⁵¹

Bakgrunnen for at fordringshaver kan begjære rekonstruksjonsforhandlinger åpnet er at skyldneren muligens ikke erkjenner alvorret i sin økonomiske situasjon, eller at han innser dette for sent. Dersom det ikke tas handling tidlig, kan dette føre til større tap for kreditorene.⁵²

Retten er forpliktet til å avvise begjæring om rekonstruksjonsforhandlinger fra fordringshaver dersom skyldner motsetter seg forhandlingene.⁵³ Begrunnelsen for dette er at forhandlingene vil være vanskelig å gjennomføre dersom skyldneren ikke medvirker til å løse sine gjeldsproblemer.⁵⁴

2.2.4 Rekonstruktør og bostyrers oppgave og mandat

Retten skal oppnevne en rekonstruktør som er advokat og med erfaring fra insolvensbehandling.⁵⁵ Videre skal det oppnevnes et kreditorutvalg som skal bestå av ett til tre medlemmer, som skal representere forskjellige fordringshavere.⁵⁶

Ved konkursåpning skal retten oppnevne en bostyrer, og vedkommende er som regel en advokat. Retten skal også ta stilling til om boets størrelse eller vanskelighetsgrad tilsier at det bør oppnevnes et kreditorutvalg.⁵⁷ Kreditorutvalg består av ett til tre medlemmer som er fordringshavere.⁵⁸ Kreditorutvalget sammen med bostyrer utgjør bostyret.⁵⁹ Retten skal også oppnevne en revisor.⁶⁰

⁵¹ Rkl. § 2 og Prop. 75 L (2019-2020) s. 6

⁵² Prop. 75 L (2019-2020) s. 16

⁵³ Rkl. § 5 første ledd nr. 4

⁵⁴ Prop. 75 L (2019-2020) s. 16

⁵⁵ Rkl. § 8 tredje ledd

⁵⁶ Rkl. § 8 fjerde ledd

⁵⁷ Kkl. § 77 første og andre ledd

⁵⁸ Kkl. § 83 første ledd

⁵⁹ Kkl. § 83 andre ledd

⁶⁰ Kkl. § 77 tredje ledd

Rekonstruktøren og kreditorutvalget skal ivareta fordringshavernes interesse ovenfor den enkelte fordringshaver og overfor tredjeperson. Videre skal rekonstruktør og bostyrer, så lenge det er forenelig med fordringshaver og tredjepersons interesser, i samarbeid med offentlige myndigheter ta hensyn til arbeidstakere og særlige samfunnsinteresser. ⁶¹ ⁶²

2.2.5 Om rådighet ved rekonstruksjonsforhandling og konkursprosessen

Under rekonstruksjonsforhandlingene er skyldner under rekonstruksjonsutvalgets tilsyn, men beholder rådighet over virksomheten og sin formue. Skyldneren må rette seg etter pålegg rekonstruktøren og kreditorutvalget kommer med. ⁶³ Dette innebærer at skyldneren kan disponere over selskapet slik skyldneren gjorde forut for rekonstruksjonsforhandlingene, men har et større ansvar for å drive bærekraftig på grunn av rekonstruksjonsutvalgets tilsyn. Dersom skyldner ikke følger pålegg fra rekonstruksjonsutvalget, kan retten etter begjæring fra rekonstruksjonsutvalget, åpne konkurs. ⁶⁴

Rekonstruksjonsforhandlingene skiller seg fra konkursbehandlingen ved at rådigheten over skyldnerens virksomhet går over til konkursboet, mens skyldneren kan fortsette å disponere over virksomheten under rekonstruksjonsforhandlingene. ⁶⁵

Dette kan innebære, til tross for rekonstruksjonsutvalgets tilsyn, at skyldner har mulighet til å forringe midler i boet under rekonstruksjonsprosessen. Dette kan igjen resultere i at panthaver får mindre dividende. Under konkursåpning vil midlene fryses og konkursboet ha rådigheten.

⁶⁶

⁶¹ Rkl. § 8 nr. 2

⁶² Kkl. §§ 85 første ledd og 88

⁶³ Rkl. § 15

⁶⁴ Rkl. § 58 annet ledd

⁶⁵ Kkl. § 100 første ledd

⁶⁶ Kkl. § 100 første ledd

3 Panthavers stilling under rekonstruksjonsforhandlinger og konkursåpning

3.1 Innledning

I dette kapittelet skal jeg undersøke panthavers stilling under rekonstruksjon og konkurs. Først skal jeg behandle bestemmelsene som er like for rekonstruksjon og konkurs, og sammenligne de. Siden rekonstruksjonslovgivningen og konkurslovgivningen har ulike formål, vil prosesser som fremstår like, kunne føre til ulike resultater. Dette skal gjennomgås nærmere i kapittelet.

Videre skal jeg se på hvilke bestemmelser som er særegent for panthavers rettsstilling under rekonstruksjon og konkurs.

3.1.1 Panthavers adgang til tvangsrealisering ved rekonstruksjonsforhandlinger og konkursåpning

Utgangspunktet ved tvangsinn drivelse av en panterrett er at panthaver har en særegen rett til dekning i det eller de pantstiftede eiendelene.⁶⁷ Dette innebærer at dersom skyldner misligholder avtalen med panthaver, har panthaver rett til å kreve tvangsdekning i den eller de pantstiftede eiendelen(e). Dette kalles en enkeltforfølgning.⁶⁸

Det kreves i utgangspunktet tvangskraftig tvangsgrunnlag dersom et krav skal inndrives ved hjelp av namsmyndighetene.⁶⁹ Panterrett som har rettsvern er foruten de alminnelige tvangsgrunnlagene.⁷⁰ Dette innebærer at namsmyndighetene kan gjennomføre et tvangssalg i den pantsatte eiendelen etter tvangsfullbyrdelsesloven.

Når det åpnes konkurs, kan panthaver ikke kreve tvangsdekning før seks måneder etter fristdagen, forutsatt at bostyrer ikke har samtykket til dette.⁷¹ Begrunnelsen for utsettelsen er at konkursboet skal ha anledning til å realisere pantet på den måten som gir best mulig

⁶⁷ Pantel. § 1-1

⁶⁸ Hatling, Johansen og Sjøli (2018) *Konkursrett i et nøtteskall*, s. 29

⁶⁹ Lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse (tvangsfullbyrdelsesloven, heretter tvangsloven) § 4-1 femte ledd

⁷⁰ Tvangsloven. §§ 8-2, 10-2 og 12-2

⁷¹ Kkl. § 117 tredje ledd, jf. § 17 annet ledd

dekning for kreditorene.⁷² Dersom panthaver skulle kreve pantet tvangssolgt under konkursprosessen ville det blitt vanskelig å oppnå best mulig dekning fra pantet.

Fristen på seks måneder gjelder fra frisdagen, og ikke fra konkursåpningen. I henhold til forarbeidene, vil dette innebære at det ikke gjelder en fristforlengelse der det har vært forutgående gjeldsforhandlinger.⁷³ Det samme prinsippet gjelder ved rekonstruksjonsforhandlinger da rekonstruksjonsforhandlingene gjelder istedenfor gjeldsforhandlingene.⁷⁴ Der det har vært forutgående rekonstruksjonsforhandlinger, vil ikke en konkursåpning innebære en fristforlengelse av forbudet mot at panthaver kan kreve tvangsdekning uten samtykke.

Fristdagen for en rekonstruksjonsforhandling er dagen da begjæring om åpning av rekonstruksjonsforhandlinger kom inn til retten.⁷⁵

Under rekonstruksjonsforhandlinger kreves det samtykke fra rekonstruktøren dersom panthaver ønsker tvangsdekning i skyldnerens eiendeler. Dette gjelder fra rekonstruksjonsforhandlingene er åpnet og frem til de er avsluttet.⁷⁶

Hvilke momenter rekonstruktør og bostyrer tar i betraktning når vedkommende vurderer om samtykke skal gis, skal undersøkes nærmere.

3.1.1.1 Om samtykke til tvangsdekning under rekonstruksjon og konkurs

Rekonstruksjonsloven § 18 lyder: «*Etter en rekonstruksjonsforhandling er åpnet og frem til den er avsluttet etter §§ 56 til 59, kan tvangsdekning i skyldnerens eiendeler etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 8 til 12 ikke gjennomføres uten rekonstruktørens samtykke*». Ordlyden i bestemmelsen gir ingen veiledning av hvilke momenter som skal vektlegges når rekonstruktør skal vurdere om samtykke til tvangsdekning skal gis.

Det følger av forarbeidene at det kan gis samtykke hvis det foreligger et «*reelt behov*» for å gjennomføre tvangsdekningen. Tvangsdekningen må heller ikke være til skade for en

⁷² Kkl. § 117 første ledd første punktum

⁷³ NOU 1972:20 s. 191

⁷⁴ Kkl. § 1

⁷⁵ Rkl. § 63 nr. 1

⁷⁶ Rkl. § 18

rekonstruksjonsløsning.⁷⁷ Det må altså vurderes hvilke behov det er tale om i den konkrete saken, og om en tvangsdekning vil være til skade for en løsning av skyldnerens gjeldsproblemer.

Hovedformålet til lovgivningen er å rydde opp i skyldnerens gjeldsproblemer, og berge en levedyktig virksomhet slik at de kan drive videre.⁷⁸ Det kan dermed utledes av formålet at eiendeler debitor har behov for i sin daglige drift bør være et moment i vurderingen. Det er følgelig vanskelig å drive virksomheten videre uten utsyr man er avhengig av i daglig drift. En slik forståelse støttes av forarbeidene til konkursloven, som gjaldt gjeldsforhandlingsinstituttet. Det ble uttalt «*tvangsrelasjon f eks av skyldnerens faste eiendom som hans næringsvirksomhet er knyttet til, vil kunne umuliggjøre et vellykket resultat av gjeldsforhandlingen*». ⁷⁹ Det samme resonnementet vil gjelde for rekonstruksjonsforhandlinger.

Som et eksempel på eiendeler en virksomhet er avhengig av for videre drift, kan vi se for oss en virksomhet som syr egne klær, og som har pantsatt driftstilbehøret og varelageret sitt. Driftstilbehøret og varelageret består i diverse klær, symaskiner, stoffer, synåler, sytråder og kleshengere. Et tvangssalg av driftstilbehøret og varelageret vil umuliggjøre videre drift, da virksomheten ikke vil ha utstyret som trenges for å drifte videre.

Rekonstruktør kan ikke nekte å gi sitt samtykke der det ikke er behov for eiendelene i skyldnerens videre drift, og dersom det foreligger et «*reelt behov*» for tvangsdekning fra panthavers side.⁸⁰ Det er nærliggende å legge til grunn at så lenge kravet til panthaver er misligholdt av skyldneren foreligger det et «*reelt behov*» for tvangsdekning. Den reelle vurderingen blir altså om salget er til skade for rekonstruksjonen.

Videre kan det utledes fra formålet til lovgivningen at rekonstruktør må vurdere om virksomheten er levedyktig når vedkommende foretar en helhetsvurdering.⁸¹ Dersom

⁷⁷ Prop. 75 L (2019-2020) s. 55

⁷⁸ Prop.75 L (2019-2020) s. 12

⁷⁹ Ot.prp.nr.50 (1980-1981) s. 72

⁸⁰ Prop. 75 L (2019-2020) s. 55

⁸¹ Prop.75 L (2019-2020) s. 12

rekonstruktør ser at rekonstruksjonsforhandlingene blir innstilt etter rekonstruksjonsloven § 58 kan det være rimelig å la panthaver tvangsinn drive sitt krav.

Når det kommer til samtykke til tvangsinn drivelse under konkursprosessen vil interessen for å nekte et samtykke være mindre enn under en rekonstruksjonsforhandling.⁸² Formålet til konkurslovgivningen er at kreditorene skal få best mulig dekning.⁸³ Det kan dermed utledes av formålet at bostyrer må ta stilling til om pantet kan gi boet utbytte eller ikke.

Under en rekonstruksjonsforhandling kan panthaver ødelegge for en løsning dersom pantedebitor er avhengig av eiendelen i sin videre drift. Under konkursprosessen kan imidlertid ikke panthaver ødelegge for en løsning, da virksomheten allerede har gått konkurs. Å tillate panthaver å inn drive kravet sitt vil kun skade konkursboet dersom pantet kan gi usikrede kreditorer utbytte.

3.1.2 Panthavers dividendekrav under rekonstruksjon og konkurs

Under konkursbehandlingen kan panthaver kreve dividende av den delen av fordringen som ikke dekkes av pantet.⁸⁴ Panthaver må altså få dekning i den pantsatte eiendelen før han kan kreve dividende av sin utestående fordring.⁸⁵ Det må foretas en verdivurdering av pantets verdi, som videre må trekkes fra pantsetters gjeld til panthaver. Den gjenværende del av kravet kan panthaver kreve en dividende av.⁸⁶

Hvis det ikke er klart ved utbetaling av dividende hvor mye av gjelden som vil bli dekket av pantet, skal det midlertidig settes av dividende av det beløp som overstiger den del av fordringen som er åpenbar at pantet vil gi dekning for. Dette gjelder når panthaver har anmeldt fordringen.⁸⁷

⁸² Håvard Wiker, Norsk lovkommentar: Konkursloven, note 122 (lest 01.05.2024)

⁸³ Ot.prp.nr.50 (1980-1981) s. 25 og Ot.prp.nr. 26 (1998-1999) s. 93

⁸⁴ Deknl. § 8-14

⁸⁵ NOU 1972:20 s. 341

⁸⁶ Deknl. § 8-14

⁸⁷ Deknl. § 8-14 annet ledd

Dersom konkursboet har abandonert pantet, kan dividende kreves av den delen av gjelden som ikke dekkes av pantets verdi.⁸⁸

Likt for rekonstruksjonsforhandlingene og konkursprosessen er at panthaver kan kreve dividende av sitt usikrede krav.⁸⁹I tillegg til dette gir dividendekravet panthaver stemmerett over rekonstruksjonsforslaget, samt muligheten til å fremsette konkursbegjæring.⁹⁰

For at rekonstruksjon ved tvangsakkord skal bli godkjent, må minst en halvdel av det samlede beløp som har stemmerett stemme for forslaget.⁹¹ Panthaver har i utgangspunktet ikke stemmerett.⁹² Bakgrunnen for dette er at akkorden ikke er bindende for panthaver. Dersom pantets verdi ikke dekker det pantesikrede beløp, vil panthaver kunne utøve stemmerett for den delen av fordringen som panteeiendelen ikke gir dekning for.⁹³ Den gjenværende del av kravet er følgelig ikke sikret, og stiller seg likt som annen usikret gjeld.

I rekonstruksjonsforslag TV TEKNOLOGI AS, hadde banken et pantesikret krav på 10.000.000 kr med første prioritet i driftstilbehør og kundefordringer. Kundefordringene utgjorde 0 kr og driftstilbehøret utgjorde 250.000 kr. Det usikrede kravet til panthaver var 9.750.000 kr, og banken fikk stemmerett for denne delen. I saken var den totale gjeldsbyrden på 22 millioner kroner, og 9,7 millioner kroner var nesten halvparten av de stemmeberettigede fordringene. Eksemplet viser at panthaver, grunnet verdien de pantesikrede eiendelene representerer, kan få avgjørende betydning for avstemningens utfall.⁹⁴

En panthaver med dividendekrav i felleskap med to andre dividendeberettigede fordringshavere kan fremsette konkursbegjæring etter rekonstruksjonsforhandlingene er rettskraftig innstilt eller avsluttet. Denne retten gjelder dersom fordringene utgjør minst en halvdel av de kjente dividendeberettigede fordringenes samlede beløp.⁹⁵

⁸⁸ Deknl. § 8-14

⁸⁹ Rkl. § 54 nr 1, jf. rkl. § 34 nr 2

⁹⁰ Rkl. §§ 42 og 17 fjerde ledd

⁹¹ Rkl. § 42

⁹² Rkl. § 41 nr. 1, jf. § 54 nr. 2

⁹³ Rkl. § 41 annet ledd

⁹⁴ Se nærmere om forslaget under kapittel 5.4

⁹⁵ Rkl. § 17 fjerde ledd

3.2 Særegent for panthavers stilling under konkursåpning

3.2.1 Om abandonering

Konkursboet kan oppheve konkursbeslaget til en eiendel dersom eiendelen er «uten økonomisk interesse for boet». ⁹⁶ Konkursboet kan oppheve beslag i en eiendel, slik at eiendelen tilbakeføres til eier (egentlig abandonering), eller boet kan overføre eiendomsretten til panthaver (abandonering til panthaver). ⁹⁷

Vilkåret «uten økonomisk interesse for boet», tolket i lys av bostyrets oppgave om å ivareta fordringshavernes interesser, vil etter en alminnelig forståelse innebære at boet må undersøke om å beholde eiendelen vil være i fordringshavernes interesser og om det vil gi fordringshaverne utbytte. ⁹⁸ Denne ordlydstolkningen støttes av forarbeidene, og den viktigste begrunnelsen til at bostyrer kan abandonere er konkursboets ønske om å spare boet for utgifter. ⁹⁹

Dersom boet beholder en eiendel, kan dette medføre utgifter som gjør at abandonering vil være et bedre alternativ for konkursboet. For eksempel kan det være utgiftsposter knyttet til vedlikehold, tilsyn, taksering og salgsforsøk. ¹⁰⁰

For å eksemplifisere kan vi ser for oss en konkursrammet fabrikk. Fabrikken består i fabrikkens lokaler og driftstilbehør. Det knytter seg utgifter i forbindelse med regelmessig vedlikehold av maskinene, sikkerhetsinspeksjoner og taksering av eiendommen. Ved en abandonering kan konkursboet spare seg for utgifter og ansvar knyttet til å vedlikeholdet, og fokusere ressursene sine på andre aktiva.

Overføringen gjennomføres ved at bostyrer gir en skriftlig erklæring til skyldner eller panthaver om at eiendelen er abandonert. Erklæringen skal inneholde tidspunktet for

⁹⁶ Kkl. §§ 117b og 117c

⁹⁷ NOU 1993:16 s. 67

⁹⁸ Kkl. § 85 første ledd

⁹⁹ NOU 1993:16 s. 67

¹⁰⁰ NOU 1993:16 s. 67

overføringen, og eiendelen skal fra dette tidspunktet stilles til skyldnerens eller panthavers rådighet.¹⁰¹

Konkursboet skal foreta en verdsettelse av pantet basert på eiendelens antatte markedsverdi eller bygge verdsettelsen på salgspotensialet eiendelen innbringer. Verdsettelsen legges til grunn når det skal beregnes om panthaver har krav på dividende.¹⁰² Bostyrer har en «*betydelig skjønnsfrihet*» i vurderingen av om han skal foreta en verdsettelse av antatt markedsverdi, eller om salgspotensialet skal legges til grunn.¹⁰³

Når verdsettelsen er foretatt, skal verdien av eiendelen trekkes fra skyldners gjeld til panthaver. Ofte vil eiendelen ikke dekke gjelden, og panthaver vil melde inn kravet som dividende i boet.¹⁰⁴

3.2.1.1 Egentlig abandonering

Når en eiendel blir abandonert tilbake til eier vil forholdet forbli slik det var før konkursåpningen. I slike tilfeller følger det en varslingsplikt til rettighetshavere.¹⁰⁵

Panthaver på sin side kan være mot en slik løsning av flere grunner. Panthaver kan for eksempel mene at pantet oppnår en bedre pris dersom eiendelen selges sammen med andre eiendeler i boet. Driftstilbehør og varelager kan for eksempel oppnå en større verdi hvis dette selges sammen med eiendommen. Utredningen til Kjelstrup og Falkanger uttaler at slike innvendinger gjelder forsvarligheten av de beslutninger konkursboet tar.¹⁰⁶

Videre kan panthaver foretrekke at boet sitter med pantet slik at det øker i verdi eller i håp om at det foretas et godt salg fra boets side. Utvalget til forarbeidene la imidlertid til grunn at panthaver ikke hadde grunn til å forvente at boet skulle sitte med pantet i håp om en

¹⁰¹ Kkl. §§ 117b første ledd og 117c fjerde ledd

¹⁰² Kkl. § 117c andre ledd

¹⁰³ Ot.prp.nr. 26 (1998-1999) s. 238

¹⁰⁴ Se nærmere om dividendekrav under kapittel 3.4

¹⁰⁵ Kkl. § 117b annet ledd

¹⁰⁶ NOU 1993:16 s. 68

prisoppgang. Videre kunne ikke panthaver ha forventinger om at boet skal selge pantet når det ikke vil gi konkursboet økonomisk utbytte.¹⁰⁷

Panthaver kan også ha lite tiltro til pantsetters lyst og evne til å ta vare på pantet. Forarbeidene fremhever at det erfaringsvis har vist seg at skyldner ikke er i stand å ta vare på pantet.¹⁰⁸ Imidlertid har pantekreditor muligheten til å enkeltforfølge kravet for å forhindre at pantsetter blir sittende som eier.¹⁰⁹

Når pantet er abandonert tilbake til eier, er det opp til panthaver og pantsetter å ordne opp i rettsforholdet. Dette kan være problematisk hvis virksomheten opphører å eksistere som juridisk person. Panteeiendelen vil være uten eier, og kunne havne i et «ingenmannsland». Situasjonen kan forbli slik dersom panthaver ikke tar rettslige skritt for å inndrive kravet sitt etter tvangsfullbyrdelsesloven.¹¹⁰

Forarbeidene presiserer at hensynet til panthaver, og problematikk rundt panthaver ikke kom i kom i første rekke i vurderingen av om abandoneringsinstituttet skulle nektes.¹¹¹ Dette kan sees gjenspeilet i lovgivningen ved at en egentlig abandonering ikke er avhengig av panthavers samtykke, og ved at abandoneringsinstituttet kan stille panthaver i en uheldig posisjon.

3.2.1.2 Abandonering til panthaver

Når en eiendel blir abandonert til panthaver, vil eierrettighetene til eiendelen bli overført til panthaver. Abandonering til panthaver er imidlertid avhengig av samtykke fra panthaver.¹¹²

Begrunnelsen for at abandonering til panthaver er avhengig av samtykke er fordi dette anses som en avtalemessig disposisjon mellom konkursboet og panthaver, og en avtale er følgelig avhengig av gjensidighet.¹¹³

¹⁰⁷ NOU 1993:16 s. 68

¹⁰⁸ NOU 1993:16 s. 68

¹⁰⁹ NOU 1993:16 s. 68

¹¹⁰ NOU 1993:16 s. 68

¹¹¹ NOU 1993:16 s. 68

¹¹² Kkl. § 117c

¹¹³ NOU 1993:16 s. 67

I konkurslovens forarbeider ble det uttalt at «en lovfesting av abandoneringsinstituttet i konkursloven ikke innebærer at en abandonering uten videre fritar boet for ansvar og plikter det måtte ha etter annen lovgivning». ¹¹⁴ En forpliktelse kan for eksempel være plikten til å betale merverdiavgift.

Det følger av lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven, heretter mval.) § 1 nr. 1 at reglene om merverdiavgift gjelder «omsetning». Det følger av legaldefinisjonen i mval. § 1-3 bokstav a at «omsetning» er «levering av varer og tjenester mot vederlag». Eiendomsretten til panteieindelen overføres til panthaver og er dermed en levering av «vare». Videre må overførselen av eiendomsretten være mot et «vederlag». Når panteieindelen overføres til panthaver, vil verdien av pantet komme i fradrag fra kravet panthaver har mot konkursboet. Fradraget kan anses som en motytelse, og innebærer at disposisjonen faller inn under merverdiavgiftsloven. Det må altså betales merverdiavgift av disposisjonen i henhold til merverdiavgiftsloven.

At panthaver overtar pantet kan medbringe andre konsekvenser enn merverdiavgift, for eksempel at eiendelen bringer med seg økonomisk ansvar. Dette kan for eksempel være der en eiendom er pantsatt, og det viser seg at bygget har miljøskadelige tønner begravd under eiendommen. En slik eiendom kan medføre at eier blir erstatningsansvarlig overfor staten. Panthaver vil følgelig ikke gi sitt samtykke til overføringen når risikoen for ansvar er større enn verdien av eiendelen.

Det ble vurdert i forarbeidene til konkursloven om abandonering til panthaver skulle være avhengig av samtykke fra panthaver eller ikke. Det ble vist til situasjoner hvor boet ikke fikk realisert pantet, og tilfeller hvor skyldneren kunne opphøre som juridisk person. Når skyldner opphører som juridisk person kunne pantet havne i et «ingenmannsland». Imidlertid kom utvalget til at de ikke skulle fremme forslag om at abandonering til panthaver ikke skulle være avhengig av samtykke, da dette ville bryte med posisjonen panthaver normalt kunne forvente å komme i ved panteavtalen. Panthaverrollen er passiv, og det ville vært uheldig å endre denne posisjonen. ¹¹⁵

¹¹⁴ Ot.prp.nr.26 (1998-1999) s. 107

¹¹⁵ NOU 1993:16 s. 72

3.3 Boets rett til å selge virksomheten under ett med utslettende virkning

Boet «kan» selge «overbeheftede» eiendeler med utslettende virkning hvis «salget skjer sammen med andre av boets eiendeler og et samlet salg forventes å gi større utbytte for boet enn et salg av eiendelene enkeltvis» eller «salget skjer som ledd i en samlet overdragelse av hele eller deler av virksomheten med sikte på fortsatt drift etter konkursen». ¹¹⁶ Konkursboet kan altså selge overbeheftede panteieideler med utslettende virkning i to situasjoner.

En naturlig språklig forståelse av «overbeheftede eiendeler» er at eiendelenes verdi er lavere enn gjelden eiendelen hefter for. Denne forståelse støttes av forarbeidene. ¹¹⁷ Bestemmelsen vil altså ikke kunne anvendes av konkursboet dersom realisering av panteieidelen vil dekke gjelden fullt ut.

En naturlig språklig forståelse av «kan» tilsier at det er en rettighet boet har, og ikke en plikt. Dette innebærer at boet kan selge overbeheftede eiendeler dersom dette er for å «vareta fordringshavernes felles interesse overfor den enkelte fordringshaver og overfor tredjeperson». ¹¹⁸

Ordlyden «utslettende virkning for udekkede heftelser» tilsier at pantebeheftelser som går utover verdien av pantet faller bort.

Det første alternative vilkåret er om et samlet salg vil gi større utbytte for boet. Med dette forstås at et samlet salg vil gi større verdi, enn et salg enkeltvis av eiendelene. For å kunne vurdere om boet får større verdier, må boet finne ut hva et salg samlet og enkeltvis vil innbringe. ¹¹⁹

Vilkåret om et samlet salg vil gi større utbytte for konkursboet er ment å fange opp de tilfeller hvor det er nær tilknytning mellom ulike eiendeler i konkursboet, for eksempel mellom en fast eiendom og driftstilbehør, og hvor et samlet salg derfor kan gi bedre pris. ¹²⁰ Om et samlet salg vil gi bedre salgspris er en vanskelig vurdering. Imidlertid er den alminnelige

¹¹⁶ Kkl. § 117a første ledd

¹¹⁷ Ot.prp.nr.26 (1998-1999) s. 234

¹¹⁸ Kkl. § 85 første ledd

¹¹⁹ NOU 1993:16 s. 101-102

¹²⁰ Ot. prp.nr. 26 (1998-1999) s. 234

presumpsjonen at samlet salg av eiendeler med en viss tilknytning til hverandre, vil gi en bedre pris enn et salg av eiendelene enkeltvis. Det skal også mye til før det kan reises kritikk mot konkursboet for valg av realisasjonsmåte.¹²¹

Man kan eksempelvis ha et tilfelle der en virksomhet har pantsatt driftstilbehør, der noe også er beheftet med salgspant. Driftstilbehøret inneholder flere gjenstander som er vanskelig å selge. En kjøper tilbyr å kjøpe alt samlet for 100.000 kroner. Dersom pantøver skal rydde og selge det som er verdt noe, samt selge gjenstandene beheftet med salgspant enkeltvis- kan kost og nytten gå opp i opp. Videre kan et samlet salg- med en kjøper som også tilbyr seg å rydde- medføre at eksempelvis et depositum på husleie blir frigitt til konkursboet. Samlet sett kan en slik løsning være den beste for alle involverte parter.

For å belyse konkursboets vurdering av om et samlet salg vil gi bedre salgpris, kan man se til LF-2008-79784. Saken gjaldt to konkursbo for Fosen tingrett, herunder Gunnar Sandhaug AS og Fosen bilopphuggeri AS. I begge konkursboene var det spørsmål om tingrettens stadfestelse av salg av fast eiendom og løsøre under ett var i samsvar med kkl. § 117a. Både Sandhaug AS eiendom og løsøre, samt eiendommen og løsøret til Fosen Bilopphuggeri AS, ble solgt til staten ved Statens forurensningstilsyn (STF) for kr 40.000. Verdivurderingen av begge eiendommene var kr 20.000 hver, og verdivurderingen av løsøret var kr 20.000 hver. Sparebanken Midt-Norge hadde pant i eiendommen til Sandhaug AS, og Guttelvik Næringspark hadde pant i eiendom sammen med «*varelager, driftsmidler, verktøy m.m. og utestående fordringer*» i Fosen bilopphuggeri AS. Sparebanken Midt-Norge og Guttelvik Næringspark kom med innsigelser mot salgene.

Konkursboet anførte at begge eiendommene var overbeheftet. For det første representerte eiendommene en betydelig miljøtrussel siden det var bilvrak og bildeler lagret på eiendommen med forurensende evne. Eiendommen var også allerede forurenset med oljesøl og tungmetaller. Det ble vist til at bostyrer har et samfunnsansvar i henhold til kkl. § 85. Abandonering av eiendommen var ikke et alternativ for konkursboet, siden den ville blitt tilbakeført til eierne, som var ansvarlige for forurensningsproblemene. Boet kunne heller ikke bli sittende med eiendommene, da de måtte tålt pålegg fra forurensningsmyndighetene. Boet var uten midler, og følgen av å beholde eiendelene og eiendommen ville blitt massekonkurs.

¹²¹ Ot.prp.nr. 26 (1998-1999) s. 234

De bilvrak m.m. som var på eiendommen representerte ingen verdi, da utgiftene til opprydding og bort kjøring ville overstige den verdi løsøret kunne utbringe. Lagmannsretten fant at tingretten for begge konkursboene hadde gitt en tilstrekkelig begrunnelse for hvorfor de fant at samlet salg ville innbringe mer enn et salg enkeltvis.

Videre kan konkursboet selge deler eller hele virksomheten samlet dersom det er gjort med sikte på videre drift. Det er hensyn til videre drift som er avgjørende, og ikke om salget antas å gi konkursboet større utbytte.¹²² Flertallet i forarbeidene til konkursloven presiserer at «*hensynet til å kunne fortsette en virksomhet etter en konkurs, må veie tyngre enn hensynet til en eventuelle motvillige panthavere*».¹²³ Hensynet til panthaver kommer i andre rekke til hensynet om å fortsette virksomheten.

Det foreligger ingen rettspraksis per dags dato som gjelder vilkåret «*videre drift*».¹²⁴ Forarbeidene gir imidlertid anvisning på når dette alternativet kan tenkes anvendt. Dette kan for eksempel være dersom nye interessenter overtar «*innmaten*» av en produksjonsbedrift. De nye interessentene kan få utnytte av produksjonslokalene, produksjonsmidlene, administrasjonen og distribusjonsnettverket. I et slikt tilfelle vil virksomheten selges med hensikt om «*videre drift*».¹²⁵

Det kan også skje et salg av deler av virksomheten.¹²⁶ Dette kan for eksempel være dersom en virksomhet ønsker å overta produksjonsenheten til den konkursrammede virksomheten. Det kan også være dersom kjøper ønsker å etablere ny virksomhet, men med de deler av den konkursrammede virksomheten som antas å kunne drive lønnsomt.¹²⁷

Bestemmelsen inntatt i konkurslovens § 117a første ledd gir bostyrer rett til tvinge gjennom et salg panthaver er uenig i. Bostyrer kan gjennomføre salget dersom «*salget skjer sammen med andre av boets eiendeler og et samlet salg forventes å gi større utbytte for boet enn et salg av eiendelene enkeltvis*» eller «*salget skjer som ledd i en samlet overdragelse av hele eller deler*

¹²² Ot.prp. nr. 26 (1998-1999) s. 234

¹²³ Ot.prp.nr. 26 (1998-1999) s. 100

¹²⁴ Kkl. § 117a første ledd nr. 2

¹²⁵ NOU 1993:16 s. 102

¹²⁶ Kkl. § 117a første ledd nr. 2

¹²⁷ NOU 1993:16 s. 102

av virksomheten med sikte på fortsatt drift etter konkursen», på tross av panthavers motsigelser.¹²⁸

3.4 Boets rett til å tvangs selge pant med utslettende virkning

Konkursboet har «rett til når som helst å kreve boets pantbeheftede eiendeler solgt gjennom namsmyndighetene med utslettende virkning for udekkede pantheftelser».¹²⁹

En alminnelig språklig forståelse av «pantbeheftede eiendeler» tilsier at retten til tvangs salg gjelder pantbeheftede eiendeler enkeltvis. Dette stiller seg i motsetning til konkursloven § 117a som gjelder salg av eiendeler samlet. Ordlyden «utslettende virkning for udekkede pantheftelser» tolkes likt som i konkurslovens § 117a, og pantheftelser som går utover pantets verdi faller bort.

Deknl. § 8-15 andre ledd begrenser realisasjonsadgang til konkursboet der det ikke foreligger samtykke fra panthaver og «når det viser seg at boet ikke vil få noen andel av salgsutbyttet, og når dessuten panthaverne enten ikke har rett til dividende i boet eller uttrykkelig har frafalt denne rett, eller når det er på det rene at boet ikke vil kunne gi noen dividende til panthaverne». Dette innebærer at bostyrer ikke kan realisere pantet uten panthavers samtykke med mindre konkursboet vil tjene penger på salget, eller der panthaver ikke vil ha krav på dividende fra boet.

Slik regelen er utformet, vil panthaver ha en viss beskyttelse ved at realisasjonen er avhengig av panthavers samtykke der konkursboet ikke får utbytte eller der panthaver ikke har krav på dividende fra boet.

3.5 Særegent for panthaver stilling under rekonstruksjonsforhandlinger

3.5.1 Pant med superprioritet

Utgangspunktet i panteretten er tidsprioritet. Den som stifter pantet sitt først, med gyldig rettsvern, er best i rett.¹³⁰ Imidlertid har rekonstruksjonsloven åpnet opp for at kreditor kan

¹²⁸ Kkl. § 117a første ledd

¹²⁹ Deknl. § 8-15

¹³⁰ Pantel. § 1-13

etablere pant med superprioritet, noe som betyr at panthaver kan få prioritet foran eksisterende panthavere.¹³¹

Pant med superprioritet gis til långiver som finansierer rekonstruksjonsforhandlingene eller som finansierer virksomhetens videre drift. Panteretten må være stiftet i driftstilbehør, varelager eller utestående fordringer.¹³² Pantet må også sikres med riktig rettsvern for å få superprioritet.¹³³

Behovet for lån med superprioritet er begrunnet i virksomheters behov for likviditet. En virksomhet med økonomiske problemer opplever begrensninger i likviditeten, og vanskeligheter med å skaffe nye likvide midler. Dette er fordi banken er tilbakeholden med å gi lån til en virksomhet med økonomiske problemer, eller at banken gir lån, men med dårlige lånevilkår. Bestemmelsen søker å løse skyldnerens likviditets problemer ved å gi banken sikkerhet for sitt krav foran eksisterende panthavere.¹³⁴

Panteretten kan kun stiftes i driftstilbehør, varelager og utestående fordringer.¹³⁵ Det er gode grunner for dette, og utrederen peker på at driftstilbehør, varelager og utestående fordringer er usikre pantobjekter. Bakgrunnen for at disse eiendelene er usikre er fordi verdien av den pantesikrede aktiva er usikkert. Driftstilbehør og varelager kan skiftes ut, forringes under drift og så videre. Dette innebærer at disse panteobjektene vil endre verdi med ujevne mellomrom. At panteobjektet vil endre verdi med ujevne mellomrom gjelder også for utestående fordringer, da verdien oppstår ved salg av varer og tjenester.¹³⁶ Begrunnelsen for å gi pant med superprioritet i driftstilbehør, varelager og utestående fordringer, til tross for deres usikkerhet, er fordi de fleste virksomheters verdier ligger fortrinnsvis i disse aktiva.

Debitors mulighet til å yte lån med superprioritet gir eksisterende panthavere dårligere sikkerhet. Dette kan også medføre at pant i driftstilbehør, varelager og utestående fordringer vil bli mindre attraktivt for banken.¹³⁷ Banken vil følgelig være mer forsiktig når de skal ta

¹³¹ Rkl. § 19

¹³² Rkl § 19

¹³³ Prop. 75 L (2019-2020) s. 67

¹³⁴ Prop. 75 L (2019-2020) s. 7

¹³⁵ Rkl. § 19 annet ledd

¹³⁶ Prop. 75 L (2019-2020) s. 30

¹³⁷ Prop. 75 L (2019-2020) s. 30

pant i disse eiendelene når de vet at en ny panthaver kan komme under en rekonstruksjon å få bedre prioritet. På den andre siden kan dette være et insitament for banken til å stille ytterligere lån til skyldner, slik at de beholder sin prioritet. Erfaringen fra USAs chapter 11, som er den amerikanske rekonstruksjonslovgivningen, er at panthaver velger å yte nytt lån slik at andre panthavere ikke kommer før de i prioriteringsrekkefølgen. ¹³⁸

Videre er det et krav om samtykke fra rekonstruksjonsutvalget dersom et lån med superprioritet skal ytes. ¹³⁹ Samtykkekompetansen er tillagt hele utvalget og ikke bare rekonstruktøren, noe som tilsier at det kreves en grundig redegjørelse dersom pant med superprioritet skal ytes. ¹⁴⁰

Bestemmelsen om samtykke gir de eksisterende panthaverne en viss beskyttelse. Regelen innebærer at ikke alle lån godkjennes, og at det derfor ikke automatisk er mulig å inngå nye låneavtaler med superprioritet kun på grunn av at det pågår rekonstruksjonsforhandlinger. Forarbeidene uttaler at «*slik bruk av superprioritet og legalpant bør bare benyttes dersom det ikke finnes andre likvide midler til drift av virksomheten og kostander til gjeldsforhandlingene*». ¹⁴¹

Når rekonstruksjonsutvalget vurderer om et slikt lån skal godtas, må de først og fremst gjennomgå skyldnerens fremleggelse av budsjett for driften som viser hvorfor det er behov for et lån med superprioritet. ¹⁴² Dette innebærer at skyldneren må gi en oversikt over inntekter og utgifter knyttet til virksomheten slik at rekonstruksjonsutvalget skal kunne evaluere virksomhetens økonomiske situasjon. Når et slikt budsjett presenteres gir det rekonstruksjonsutvalget nødvendig informasjon for å vurdere om et lån er en god investering.

Hva som nærmere ligger i vurderingen av om samtykke bør gis fremgår ikke av ordlyden i rekonstruksjonloven § 19. Sjur Swensen og Marie Meling har argumentert for at ett moment i vurderingen er om rekonstruktør har rimelig grunn til å tro at rekonstruksjonsforhandlingene

¹³⁸ Prop. 77 L (2019-2020) s. 33

¹³⁹ Rkl. § 19 andreledd

¹⁴⁰ Rkl. § 19 andre ledd

¹⁴¹ Prop. 75 L (2019-2020) s. 46

¹⁴² Rkl. § 19 annet ledd annet punktum.

vil gå gjennom og resultere i at virksomheten kan drive videre.¹⁴³ Dette begrunnes i rekonstruksjonsforhandlingene sitt formål om å hjelpe levedyktige virksomheter til å drive videre.¹⁴⁴

Rekonstruksjonsutvalget skal altså vurdere sannsynligheten for at rekonstruksjonsforhandlingene vil føre til et positivt resultat. Hvis rekonstruksjonsutvalget har en rimelig forventning om at forhandlingene vil føre til at virksomheten kan drives videre, vil dette være et viktig moment i helhetsvurderingen av om samtykke til lån med superprioritet skal gis. Konsekvensen av at rekonstruksjonsutvalget gir sitt samtykke der det antas at virksomheten ikke kan driftes videre er at skyldneren pådrar seg ytterligere gjeldsforpliktelser.

Dersom rekonstruksjonsutvalget samtykker, har pantekreditorer mulighet til å begjære samtykket omgjort.¹⁴⁵ Et samtykke kan omgjøres dersom eksisterende panthavers sikkerhet blir «*vesentlig forringet*» eller dersom retten finner at det ikke er «*tilstrekkelig behov for slikt lån*».¹⁴⁶

En naturlig språklig forståelse av «*vesentlig forringet*» viser til en høy terskel, og panthavers sikkerhet kan ikke være forstyrret, men heller forstyrret i en slik grad at forstyrrelsen er stor. Følgen av dette er at visse tap for eksisterende panthaver må godtas, siden tapet må oppfylle den høye terskelen.

Ordlyden «*tilstrekkelig behov*» gir anvisning på en noe lavere terskel rundt behovet til lånet. Det må følgelig foreligge et behov for lån, og lånet må tilfredsstillende behovet. I praksis vil nok en illikvid virksomhet eller en virksomhet med vesentlig økonomiske problemer gjerne ha behov for lån da de er i eller i overskuelig framtid vil få økonomiske problemer.¹⁴⁷

Dette innebærer at innsigelsene fra panthaver sjeldent fører frem, og panthaver må akseptere at de får dårligere prioritet. Dette er uheldig da panthaver gjerne inngikk avtalen basert på

¹⁴³ Sjur Swensen og Marie Meling, *Rekonstruksjonslovens muligheter og begrensinger*, tidsskrift for forretningsjus, 12 (2020) vol. 26 s. 52-82 på side 63

¹⁴⁴ Prop.75 L (2019-2020) s. 12

¹⁴⁵ Rkl. § 19 annet ledd tredje punktum

¹⁴⁶ Rkl. § 19 nr. 2

¹⁴⁷ Rkl. § 2

deres panteprioritet. Dette vil også slå uheldig ut for panthavere som inngikk avtalen før rekonstruksjonsloven kom på plass. Imidlertid, som tidligere nevnt, kan dette være et insitamment for banken til å stille ytterligere lån til skyldner, slik at de beholder sin prioritet.

Det følger videre av rkl. § 19 nr. 1 andre punktum at «*slike lån har dessuten sikkerhet ved lovbestemt pant med prioritet foran eksisterende panthavere etter panteloven § 6-5*». Dette vil etter en alminnelig språklig forståelse innebære at lån med superprioritet også har sikkerhet ved lovbestemt pant etter dekl. § 6-5 med prioritet foran eksisterende panthavere.

Av pantelovens § 6-5 fremkommer det at den som gir «*lån til finansiering under rekonstruksjonsforhandling*» i henhold til rkl. § 19, har lovbestemt pant i enhver eiendel som er pantsatt og tilhører skyldneren på tidspunktet da rekonstruksjonsforhandlingen startet, og som kan bli gjenstand for konkursbeslag og utlegg.

Lånet må være til «*finansiering under rekonstruksjonsforhandling*», og med dette menes finansiering av forhandlingene, samt finansiering av virksomhetens videre drift.¹⁴⁸

Finansiering under rekonstruksjonen kan for eksempel være utgifter til konstruktør, kreditorutvalg, borevisor eller andre hjelpere.¹⁴⁹ Finansiering av virksomhetens videre drift kan for eksempel være tilskudd av egenkapital.

Dersom lånet er til virksomhetens videre drift eller til finansiering av forhandlingene vil panteretten også være sikret med lovbestemt pant i eiendeler som kan bli gjenstand for konkursbeslag og utlegg.¹⁵⁰ Eiendeler som kan være gjenstand for konkursbeslag og utlegg kan for eksempel være fast eiendom, bankkonto, immateriellerettigheter eller verdipapirer. Denne retten gir panteretten en ekstra trygghet for tilbakebetaling av lånet, og bidrar til å redusere panthavers risiko ved å spre risikoen på flere eiendeler.

Det er begrensninger på hvor store verdier som er sikret gjennom lovbestemt pant. Panteretten med superprioritet kan bare utgjøre fem prosent av formuesgodets beregnede verdi og

¹⁴⁸ Rkl. § 19

¹⁴⁹ Prop. 75 L (2019-2020) s. 67

¹⁵⁰ Deknl. § 6-5

maksimalt 700 ganger rettsgebyret i hvert realregistrerte panteobjekt. Dette er på 1277 kroner.

¹⁵¹ 700 ganger rettsgebyret utgjør 893.000 kroner.

3.5.2 Bortfall av panteheftelser

Panteheftelser utenfor pantets antatte verdi bortfaller ved rekonstruksjon med tvangsakkord.

¹⁵² Det er rekonstruksjonsutvalget som foretar verdsettelsen av pantet. ¹⁵³ Ordlyden i bestemmelsen tilsier at panthaver ikke vil ha et pantesikret krav utover verdien av pantet.

Bestemmelsen er tilsvarende kkl. § 31, og forarbeidene til konkursloven er dermed relevant for å forstå innholdet av rkl. § 36. ¹⁵⁴ I forarbeidene til konkursloven ble det tatt opp om gjeldende rett på tidspunktet skulle endres. Gjeldende rett på tidspunktet var at panthaver kunne kreve dividende for den delen som pantet ikke dekket. Dette innebærte også at panteretten ville bestå fullt ut, og dersom de pantsatte eiendelene steg i verdi, ville panthaver få glede av verdistigningen. Det var tungtveiende hensyn for og mot en endring av bestemmelsen. ¹⁵⁵

På den ene siden ville det være en fordel for skyldneren dersom panterettigheter ut over pantets verdi skulle falle bort. Dette kunne bidra til at flere gjeldsforhandlinger lyktes, ved at dette skapte et bedre økonomisk fundament for skyldneren. Videre vil den fordel panthaver får ved at panteretten utover pantets verdi ikke bortfaller medføre at andre interessenter ikke vil skyte inn kapital fordi en verdiøkning vil komme panthaver til gode. I praksis viste det seg også at det ikke var mulig å få til en gjeldsforhandling dersom man ikke kom frem til en avtale med pantekreditor om å redusere pantegjelden. Alternativet til et slik bortfall av pantegjelden ville ofte medføre konkurs med et påfølgende salg, abandonering eller abandonering til panthaver. Dette ga ikke panthaver bedre dekning. ¹⁵⁶

På den andre siden sto hensynet til at panthaver kunne miste mulighet til å dra fordel av en verdistigning av panteobjektet. Likevel kunne en slik regel komme panthaver til gode ved at

¹⁵¹ Forskrift 15. januar 1983 nr. 86 etter rettsgebyrloven (rettsgebyrforskriften) § 2-1

¹⁵² Rkl. § 36

¹⁵³ Les nærmere om dette i kapittel 4

¹⁵⁴ Prop. 75 L (2019-2020) s. 71

¹⁵⁵ Ot.prp.nr.26 (1998-1999) s. 44

¹⁵⁶ Ot.prp.nr.26 (1998-1999) s. 44

skyldneren kan drive virksomheten videre, noe som innebærte at panthaver hadde en sikrere lånekunde å forholde seg til, og at deler av gjelden kunne bli betjent i fremtiden.¹⁵⁷ Den nye regelen i konkursloven ble utformet slik at panthavers krav utover pantets verdi bortfalt, og det samme gjelder for rekonstruksjonsloven § 36.

Hvis man ser for seg at panthaver har et pantesikret krav på 3 millioner kroner, men rekonstruksjonsutvalget har vurdert at pantet er verdt 1 millioner kroner. Her vil det kun være 1 millioner kroner som er pantesikret. De øvrige 2 millioner kronene er usikret krav, og omfattes av tvangsakkorden. Etter rekonstruksjonsforhandlingene er stadfestet vil panthaver kun ha 1 millioner kroner pantesikret.

I forarbeidene til konkursloven fremkommer det at der skyldneren ikke oppnår tvangsakkord, vil ingen pantheftelser bortfalle.¹⁵⁸

3.5.3 Rettens adgang til å nekte stadfestelse

Retten «*kan*» nekte å stadfeste et rekonstruksjonsforslag dersom «*det vil virke støtende å stadfeste rekonstruksjonsforslaget*» eller når rekonstruksjonsforslaget «*ikke er rimelig og rettferdig overfor fordringshaverne*».¹⁵⁹

Dette er en «*kan*» bestemmelse og det er dermed opp til retten å vurdere om de skal benytte seg av retten, forutsatt at ett av de alternative vilkårene er oppfylt.

Det følger av Karnov at ordlyden «*støtende*» har sin opprinnelse fra lov 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner (gjeldsordningsloven) § 5-4 første ledd bokstav a, og bestemmelsen er dermed relevant når man skal tolke innholdet av den tilsvarende bestemmelsen i rekonstruksjonsloven § 48 første ledd nr.1. Hensynet til allmennhetens betydning og om forslaget kan skade den allmenne betalingsmoralen er sentral her.¹⁶⁰ ¹⁶¹ Dette betyr at forslaget må være rimelig og rettferdig overfor kreditorene, slik at forslaget ikke oppfattes som støtende fra et samfunnsmessig perspektiv.

¹⁵⁷ Ot.prp.nr.26 (1998-1999) s. 44

¹⁵⁸ Ot.prp.nr.26 (1998-1999) s. 214

¹⁵⁹ Rkl. § 48 første ledd nr. 1

¹⁶⁰ Nils Hoger Koefoed, Karnov: Rekonstruksjonsloven § 48, note 3 (lest 22.03.2024)

¹⁶¹ Prop. 75 L (2019-2020) s. 73

Det andre alternative vilkåret er om forslaget er «rimelig og rettferdig overfor fordringshavere». I dette vilkåret ligger ønsket om å beskytte kreditorer mot forslag som urimelig særbehandler enkelte kreditorer. Forarbeidene fremhever imidlertid at det ikke skal gjelde et absolutt krav om likebehandling. Prinsippet om likebehandling kan settes til side dersom det er nødvendig for å få til en rekonstruksjonsløsning «som kan vinne tilslutning blant et bredt flertall av kreditorene og som kan legge grunnlag for god drift etter gjennomført rekonstruksjon». ¹⁶²

Jeg har fått tilsendt 12 rekonstruksjonsforslag som Oslo tingrett skulle ta stilling til, og det forelå ingen tilfeller der retten nektet å stadfeste forslaget. Denne sikkerhetsventilen brukes dermed sjeldent av rettsapparatet. Dette skyldes sannsynligvis at rekonstruktør og kreditorutvalget allerede har vurdert om forslaget er rettferdig og rimelig overfor fordringshaverne før forslaget fremmes. Som tidligere redegjort, er rekonstruktør og kreditorutvalgets oppgave å ivareta fordringshavernes felles interesse, og i dette ligger gjerne at forslaget må være rimelig og rettferdig. ¹⁶³

4 Verdivurdering

4.1 Innledning

I dette kapittelet skal jeg redegjøre for rekonstruktørs verdsettelse av pantsatte eiendeler. Av omfangshensyn er det ikke anledning til å behandle alle panteeiendeler, og fokuset vil være på pant i driftstilbehør og varelager. Begrunnelsen til hvorfor jeg velger å ta opp disse eiendelene er fordi eiendelene har vært en gjenganger i rekonstruksjonsforslagene og stadfestelsene jeg har innhentet. I tillegg er det flere vanskelige problemstillinger som knytter seg til disse eiendelene som må tas stilling til ved en verdivurdering. Verdivurderingen vil ha stor innvirkning på hvilke rettigheter pantøver får under en rekonstruksjonsforhandling. Dette belyses under kapittel 5.

¹⁶² Prop. 75 L (2019-2020) s. 73

¹⁶³ Rkl. § 8 nr. 2

4.2 Pant i driftstilbehør

En næringsdrivende har adgang til å underpantsette driftstilbehør som «*brukes i eller er bestemt for hans næringsvirksomhet*». ¹⁶⁴

Hvilke eiendeler som «*brukes i eller er bestemt for hans næringsvirksomhet*» må vurderes konkret i forhold til hvilken virksomhet det er tale om. Forarbeidene definerer «*næringsvirksomhet*» som en virksomhet ment til salg, produksjon og service-virksomhet med den hensikt å skaffe virksomheten inntekter. ¹⁶⁵ Det kan dermed utledes at når eiendelen er brukt til å skaffe inntekter til virksomheten vil vilkåret «*brukes i eller er bestemt for hans næringsvirksomhet*» være oppfylt. ¹⁶⁶

«*Som driftstilbehør ansees:*

- a. *Maskiner, redskaper, innbo og annet utstyr,*
- b. *Rett til varemerke, patent, design, planteforedlerrett, herunder rett til søknad om slike rettigheter, rett til supplerende beskyttelsessertifikat, sekundært forretningskjennetegn, kretsmønster for integrerte kretser, rettigheter til produsenter av lydopptak og film etter åndsverkloven § 20, databaser som er vernet etter åndsverkloven § 24, ervervet opphavsrett, herunder rett til utøvende kunstneres fremføring av et verk, og ervervet rett til fotografiske bilder, og*
- c. *Undersøkelsesrett etter lov 19. juni 2009 nr. 101 om utvinning av mineralressurser»*¹⁶⁷

Ordlyden «*som driftstilbehør ansees*» gir anvisning på en uttømmende liste. Denne forståelsen bekreftes av Høyesterett. ¹⁶⁸

For en virksomhet som driver utleie av anleggsmaskiner, vil gravemaskin, hjullastere og andre anleggsmaskiner være en del av driftstilbehøret. Dersom virksomheten har laget eget varemerke, vil varemerket være et driftstilbehør.

¹⁶⁴ Pantel. § 3-4 første ledd

¹⁶⁵ Ot.prp. nr. 39 (1977-1978) s. 47

¹⁶⁶ Pantel. § 3-4 første ledd

¹⁶⁷ Pantel. § 3-4 annet ledd bokstav a og b.

¹⁶⁸ Rt-1992-1629 s. 1633

Det følger av pantel. § 3-4 femte ledd første punktum at «*Panteretten gjelder driftstilbehøret i sin helhet, slik det er til enhver tid*». En naturlig språklig forståelse av bestemmelsen tilsier at panteretten gjelder hele driftstilbehøret i den tilstand den er på verdsettelsestidspunktet. De eiendeler og rettigheter som utgjør driftstilbehøret, vil flyte inn og ut av panterettens sfære ved for eksempel utskiftning, forringelse, innkjøp av nye produkter og nye oppfinnelser.¹⁶⁹ At pantsetter kan selge og skifte ut driftstilbehør fremkommer også av pantel. § 3-7 første ledd.

Retten til å skifte ut og selge driftstilbehør gjelder så lenge dette samsvarer med «*forsvarlig drift og ikke vesentlig forringelse panthaverens sikkerhet*». Dersom en panterett er avhendt i samsvar med forsvarlig drift, og avhendelsen ikke vesentlig forringelse panthavers sikkerhet, vil panteretten falle bort for vedkommende eiendel eller rettighet.¹⁷⁰

Med «*forsvarlig drift*» forstås at virksomheten drives på en ansvarlig måte. Hvis et gårdsbruk for eksempel avhender en traktor som ikke fungerer for å kjøpe ny, vil dette være forsvarlig i hans drift. Hvis man ser på samme eksempel, men forutsetter at traktoren fungerer og dette er den eneste traktoren i gårdseierens drift, samt at salget ikke gir gårdseier nok midler til å kjøpe ny traktor, kan det være uforsvarlig å selge traktoren.

Ordlyden «*vesentlig forringelse*» tilsier at panthaver må lide et stort tap av sikkerhet. Jens Edvin Skoghøy har støttet seg til en slik forståelse og har uttalt at det må føre til en vesentlig reduksjon av panthavers sikkerhet. Det må altså sees på om sikkerheten til panthaver fortsatt er betryggende etter salget/utskiftingen.¹⁷¹

4.3 Pant i varelager

Næringsdrivende kan underpantsette «*varelager i næringsvirksomhet*».¹⁷² Ordlyden «*i næringsvirksomhet*» kan tolkes likt som ordlyden «*brukes i eller er bestemt for hans virksomhet*» i pantel. § 3-4. Som tidligere nevnt vil dette være eiendeler som virksomheten bruker for å skaffe inntekter.

¹⁶⁹ Sjur Swensen Ellingsæter, Karnov: Panteloven § 3-4, note 22 (lest 15.04.2024)

¹⁷⁰ Pantel. § 3-7 tredje ledd.

¹⁷¹ Jens Edvin Skoghøy, Norsk lovkommentar: Panteloven, note 321 (lest 23.02.2023)

¹⁷² Pantel. § 3-11 første ledd

«(2) Som varelager regnes virksomhetens beholdning av

- a) Råvarer, uferdige og ferdige varer og handelsvarer,
- b) Drivstoff og andre varer som forbrukes under virksomheten,
- c) Emballasje til virksomhetens produkter.»¹⁷³

Ordlyden «som varelager regnes» gir anvisning på at bokstav a til c er en uttømmende liste.

Varebeholdningen vil følgelig variere utfra hva hvilken virksomhet det er tale om. For å eksemplifisere kan en klesbutikk ha varelager bestående av stoff, synåler, tråder, stoff og symaskiner. Et annet eksempel er en gårdvirksomhet kan ha dyrefor og drivstoff som sitt varelager.

Panteretten gjelder varelageret i «sin helhet eller en nærmere angitt del», og dette innebærer at varelageret gjelder slik det til enhver tid er.¹⁷⁴

Pantsatte varer kan «avhendes fritt innenfor rammen av pantsetterens vanlige næringsvirksomhet».¹⁷⁵ Hva som inngår i skyldnerens «vanlige næringsvirksomhet» må vurderes konkret i hver sak. For eksempel vil det for en klesbutikk være i skyldnerens «vanlige næringsvirksomhet» å selge klær til kunder.

Videre kan varelageret endre form ved at for eksempel stoff og tråd blir til en bukse, eller ved at drivstoff forbrukes. Innkjøp av nye varer vil også innebære at varelageret endrer form.¹⁷⁶

4.4 Verdsettelse

Rekonstruktør må få oversikt over skyldnerens aktiva, og skyldnerens eiendeler må verdsettes. I forslaget skal fastsette verdien eiendelene antas å ha ved videre drift, samt hva eiendelene antas å innbringe ved et salg. Dersom verdsettelsen krever spesiell kompetanse,

¹⁷³ Pantel. § 3-11 annet ledd

¹⁷⁴ Pantel. § 3-11 tredje ledd og Sjur Swensen Ellingsæter, Karnov: Panteloven § 3-11, note 4 (lest 20.05.2024)

¹⁷⁵ Pantel. § 3-13 første ledd

¹⁷⁶ Jens Edvin Skoghøy, Norsk lovkommentar: Panteloven, note 379 (lest 23.02.2024)

eller dersom rekonstruktøren av andre grunner selv ikke kan utføre verdsettelsen, kan rekonstruktøren tilkalle en eller flere sakkyndige.¹⁷⁷

Rekonstruksjonsloven § 24 tilsvarer konkurslovens § 20, og forarbeidene til konkurslovens bestemmelse vil dermed være relevant for å kartlegge innholdet av rekonstruksjonsloven § 24.

Forarbeidene til konkurs og gjeldsforhandlingsloven har fremsatt to verdsettelsesmetoder. Den første verdsettelsesmetoden er hva eiendelene vil være verdt dersom skyldneren fortsetter å drive virksomhet, og den andre verdsettelsesmetoden er hva eiendelen antas å bringe inn ved et salg.¹⁷⁸

I et annet forarbeid til konkurs og gjeldsforhandlingsloven uttales det at verdsettelsen bør bli så objektiv og riktig som mulig. På den ene siden må man unngå en for høy taksering, da for høy taksering kan føre til at skyldneren får en gjeldsordning som han ikke klarer å gjennomføre. På den andre siden kan ikke takseringen bli for lav, da skyldneren kan få en gunstigere gjeldsordning enn virksomhetens økonomiske tilstand tilsier.¹⁷⁹

Verdsettelsen utføres i utgangpunktet av rekonstruktør.¹⁸⁰ Imidlertid kan verdsettelse av enkelte eiendeler, for eksempel varelager, være omfattende og tidskrevende arbeid. Det er dermed adgang til å overlate verdsettelsen til sakkyndig, siden det er urimelig å pålegge rekonstruktør denne plikten personlig.¹⁸¹

Utgangspunktet for fastsettelse av bruksverdien til en eiendel er dens nytte. Dette er den avkastning eiendelen vil gi dersom virksomheten drives videre. For å vurdere hvilken verdi eiendelen har, må man se på de konkrete forhold rundt eiendelen. Forarbeidene har eksemplifisert dette med et fabrikkmaskineri. Her må man ta hensyn til blant annet slitasje og beskjefthetsgrad.¹⁸²

¹⁷⁷ Rkl. § 24 annet ledd

¹⁷⁸ NOU 1993:16 s. 37

¹⁷⁹ NOU 1972:20 s. 78

¹⁸⁰ Rkl. § 24 nr. 2 andre punktum

¹⁸¹ NOU 1972:20 s. 79

¹⁸² NOU 1972:20 S. 78

De konkrete forholdene som kan tenkes å ha betydning er om eiendelen er slitt eller ny, om eiendelen fungerer godt eller dårlig, om eiendelen er en stor del av produksjonen eller ikke, og om eiendelen må byttes ut eller virksomheten kan benytte seg av eiendelen i lang tid. Dersom det er tale om et produksjonsprodukt, er det naturlig å se på hva som produseres og etterspørselen for det som produseres. Disse momentene, og andre relevante momenter som er naturlig å ta stilling til basert på eiendelens karakter, vil gi indikasjoner på hvor god eller dårlig nytte eiendelen har i virksomheten.

Videre vil verdsettelsen ofte føre til at panthaver får et dividendekrav. Dividendekravet danner grunnlaget for panthavers stemmerett, og i tilfeller hvor rekonstruktør vet at panthaver stemmer ja for forslaget, kan det være fordelaktig å verdsette eiendelene lavere slik at panthavers stemmeberettigede krav blir høyere. I den andre retning kan det være fordelaktig å verdsette pantet høyere dersom panthaver ville stemt negativt for rekonstruksjonsforslaget.¹⁸³

Det er salgsverdien som er relevant når rekonstruktør skal vurdere hva eiendelene er verdt ved en konkurs. Salgsverdien vil normalt ligge under bruksverdien. Salgsverdien kan imidlertid variere basert på måten salget finner sted. For eksempel om eiendelen selges enkeltvis, om salget skjer ved bloc salg, underhåndssalg eller auksjonssalg.¹⁸⁴

Hvilken salgsmetode rekonstruktør ser for seg er best, vil kunne ha stor innvirkning på verdsettelsen i rekonstruksjonsforslaget. Dette fremkommer også av forarbeidene til konkurs og gjeldsforhandlingsloven. Der uttales det at underhåndssalg som regel vil gi bedre resultater enn et auksjonssalg. Dette vil imidlertid avhenge av eiendelen det er tale om, og for en malerisamling kan et auksjonssalg gi bedre resultater enn et underhåndssalg. Videre kan en vareholdning som selges enkeltvis gi bedre utbytte enn et bloc salg i tilfeller hvor skyldneren har et godt salgsapparat. I andre tilfeller kan et bloc salg få bedre utbytte hvor det for eksempel er tale om å selge eiendeler som har en tilknytning samlet. For eksempel maskineri og industrielt utstyr sammen med fabrikkbygning.¹⁸⁵

Videre fremkommer det av forarbeidene at salgsverdien så vidt mulig skal angi hva et delt salg og et samlet salg vil gi. Det er imidlertid tilstrekkelig at rekonstruktør tar med det

¹⁸³ Rkl. § 41 nr 1, jf. § 54 nr 2

¹⁸⁴ NOU 1972:20 S. 78

¹⁸⁵ NOU 1972:20 S. 78

alternativet som er aktuelt.¹⁸⁶ I alle rekonstruksjonsforslagene jeg har undersøkt, presenteres det kun en sum ved en eventuell konkurs, uten at det blir spesifisert om denne summen gjelder for et underhåndssalg, auksjonssalg, enkeltvis salg eller bloc salg. Det er nærliggende å anta at dette skyldes at fokuset i forslaget ligger på virksomhetens videre drift, og ikke på konkurs. Videre kan dette skyldes at det kun er denne summen som er aktuelt ved en konkurs.

Det må foretas en konkret vurdering med bakgrunn i de konkrete eiendelene. Noen momenter som kan tenkes å være relevant i en slik verdifastsettelse er tilstanden av eiendelene. Ny og gode eiendeler vil være mer verdt enn eldre og oppbrukte eiendeler. Etterspørselen etter de aktuelle eiendelene vil også være av betydning.

For et varelager vil for eksempel om varene er ferdig laget være av betydning. Dette innebærer at varene er klare for salg, og vil sannsynligvis øke varelagerets salgsverdi. For å eksemplifisere vil produktene til en butikk som syr klær ha større verdi dersom klærne er ferdig sydde, istedenfor å selge trådene og stoffet.

Dersom verdien av pantet er under pantekravet, kan panthaver bringe verdsettelsen inn for retten med begjæring om at det holdes skiftetakst.¹⁸⁷

5 Rekonstruksjonsforslag

5.1 Innledning

I denne delen av oppgaven skal jeg redegjøre for rekonstruksjonsforslag og stadfestelser av rekonstruksjonsforslag som jeg har innhentet fra rekonstruktører og fra Oslo tingsrett. Fokuset vil være hvordan panthavers stilling ble vurdert i de forskjellige sakene, og det skal knyttes bemerkninger til hvordan forslaget har påvirket panthaver. Dette skal sees opp mot om konkursåpning ville vært et bedre alternativ for panthaver.

Det står ikke konkret i forslagene hvilke vurderingsmomenter rekonstruktør har tatt i betraktning ved utforming av forslaget, men basert på den øvrige redegjørelsen skal det sees på hva som er nærliggende at rekonstruktør har tatt i betraktning.

¹⁸⁶ NOU 1972:20 S. 79

¹⁸⁷ Rkl. § 36 andre ledd andre punktum

5.2 Eelivery Sport AS rekonstruksjonsforslag

Eelivery Sport AS er en sportsbutikk som selger klær og sportsutstyr til klubber og supportere. I 2019 fikk de ny hovedeier, og i forkant av dette hadde daværende styre og ledelse kjøpt opp franchisetakerne for å skape en større organisasjon som kunne etablere fellesfunksjoner virksomheten hadde behov for. Oppkjøpene gjorde at Eelivery Sport AS påtok seg store gjeldsforpliktelser, ukurante varelager og høye kostnader.

I slutten av 2019 ble det foretatt endringer i virksomhetens ledelse og i starten av 2020 satt virksomheten i gang et betydelig omorganiseringsløp. Endringene var igangsatt når Covid-19 ble et faktum. Pandemien rammet virksomheten hardt. En av grunnene til dette var fordi nedstegningen innebar et forbud mot organisert trening, og en annen grunn var problemer med levering fra leverandør. Virksomheten tok også opp likviditetslån som var vanskelig å håndtere i ettertid.

Selskapet hadde en total gjeldsbyrde på 51.240.282 kr. Haugesund Sparebank hadde pant i kundefordringer og varelager til 3.000.000 kr for selskapets kassekreditt. Videre ytet Haugesund Sparebank et likviditetslån med superprioritet på 2.850.000 kr. Den totale pantestiftede gjelden var 5.850.000 kr. Virksomheten hadde også gjeld fra skatteetaten, leverandører, konserntern gjeld og annen gjeld som var usikret.

Selskapets verdier besto i hovedsak av kundefordringer og varelager. Kundefordringene var bokført til 4.600.000 kr og varelageret var bokført til 6.800.000 kr. Ved en avvikling var kundefordringene verdsatt til 4.000.000 kr, og 2.000.000 kr for varelageret. Det var altså 6.000.000 kr til fordeling ved en konkursåpning.

Kundefordringene og varelageret var stilt som sikkerhet for Haugesund Sparebank sitt lån på kassakreditt og Haugesund Sparebank sitt likviditetslån.¹⁸⁸ Dette innebærte at 5.850.000 kroner skulle gå til dekning av panthavers krav, mens de resterende 150.000 kronene skulle gå til ansatte, boomkostninger og skattegjeld.¹⁸⁹ Det ble vurdert at usikrede kreditorer ikke ville motta dividende ved en konkursåpning.

¹⁸⁸ Pantel. § 1-1 første ledd

¹⁸⁹ Deknl. §§ 9-2, 9-3 og 9-4

Selskapet ville bli tilført kapital ved en rekonstruksjon, og de usikrede kreditorene skulle få 7.000.000 kr til utdeling av dividende dersom selskapet skulle drive videre. Løsningen som ble tilbudt ved en rekonstruksjon var følgelig bedre for usikrede kreditorer enn ved en konkurs, da usikrede kreditorer under en konkurs ikke ville motta dividende. Som tidligere gjennomgått er det de usikrede kreditorene som har stemmerett under et rekonstruksjonsforslag.¹⁹⁰

Lånet ble videreført, og ikke akkordert.¹⁹¹ Begrunnelsen for dette var fordi lånet til Haugesund Sparebank var pantesikret og gikk ikke utover verdien av de pantesikrede aktiva.

Av den øvrige fremstillingen kan man se at bankens krav var fullt ut dekket under pantet, og pantøver hadde dermed ikke stemmerett ved rekonstruksjonsforslaget. Imidlertid ville ikke pantøvers stemme hatt stor innvirkning på om forslaget gikk gjennom eller ikke. Bankens fulle krav var rundt 11,4% av den samlede gjelden, og bankens stemme ville ikke hatt veltende virkning selv om banken hadde et 100% usikret krav.

Som tidligere nevnt under kapittel 4 er det ingen generell metode for å verdsette eiendeler, og dette må gjøres konkret i hver sak. I dette rekonstruksjonsforslaget har verdsettelsen sannsynligvis skjedd basert på de konkrete forholdene på verdsettelsestidspunktet. I forhold til varelageret innebærer dette en vurdering av eiendelens nytte, tilstand og andre relevante forhold tilknyttet varelageret. I forhold til kundefordringene har nok rekonstruktør sett hen til hvilke kundefordringer som foreligger. I tillegg til dette kan verdsettelsen ha vært en strategisk plan om å presentere en verdsettelse som gjør det attraktivt for banken å tilby et likviditetslån. Verdsettelsen kan ha blitt gjort på en slik måte for å vise eiendelenes potensial til å innbringe fremtidige inntekter, slik at banken kan få en trygghet og insitament til å yte et likviditetslån til virksomheten.

Ved en konkursåpning ble det vurdert at banken ville få full dekning for sitt krav, og at de usikrede kreditorene ikke ville fått dividende. Det kan imidlertid tenkes at varelagerets reelle verdi ved en konkursåpning var lavere enn angitt i forslaget. Varelageret besto av mangelfulle serier, og ordrene til butikken besto ofte av å kle opp et lag eller en klubb. Ved en konkurs ville varelageret derfor ha en begrenset salgsverdi da det sannsynligvis ville være vanskelig å

¹⁹⁰ Rkl. § 42

¹⁹¹ Rkl. § 54

selge lokale klubbdrakter. Det antas dermed at panthaver stilte seg bedre ved at virksomheten driftes videre, enn ved en konkursåpning.

5.3 Saltvik Mekaniske AS rekonstruksjonsforslag

Saltvik Mekaniske AS startet virksomheten i 2019. Saltvik Mekaniske var en virksomhet som drev med produksjon av snøpløger, stålkonstruksjoner, rekkverk og trapper.

Virksomheten hadde drevet med underskudd siden oppstart, og egenkapitalen utviklet seg negativt i takt med dette. Selskapets likviditetsproblemer medførte at de hadde etterslep av gjeld. Andre grunner til deres økonomiske problemer var ledelsens sykdom, covid-19, personellproblemer, feilproduksjon, reklamasjoner og hacking av server.

Selskapet hadde utestående fordringer på 3.567.967 kr fordelt på 14 kreditorer. Banken hadde patesikret gjeld på 1.002.136 kr i driftstilbehør, varelager og utestående fordringer stilt for sikkerhet for selskapets kassakredittgjeld. De samme eiendelene var også stilt som sikkerhet for gjelden til morselskapet Saltvik AS på 1.125.000 kr.

Selskapets regnskap viste at selskapet ved utgangen av august 2022 hadde et driftsresultat på minus 882.000 kr. Fremtidig driftsplanen var at kreditorene skulle få 50% dividende gjennom tilbakebetaling av fremtidige rentefrie avdrag. Dette skulle finansieres gjennom fremtidig drift.

Etter en gjennomgang av virksomhetens regnskap og forslag til videre drift kom rekonstruktøren til at selskapet var åpenbart illikvid. Virksomheten hadde ikke evnet å dokumentere tilgang til likvide midler for å dekke løpende kostnader under en rekonstruksjon eller videre drift. Banken hadde også opplyst at det ikke var aktuelt med ytterligere lån til virksomheten.

Rekonstruksjonen ble innstilt etter rkl. § 58 første ledd nr. 1, og det ble åpnet konkurs i Saltvik Mekaniske AS' bo.

Når banken er motvillig til å gi nytt lån, vil dette ofte innebære at virksomheten går konkurs. De går konkurs fordi virksomheten ikke får tilgang til nye likvide midler, noe virksomheten er avhengig av for å drive videre. Dermed er det viktig å ha panthaver med på løsningen, da deres støtte kan være avgjørende for å sikre tilstrekkelig likviditet og forhindre konkursåpning.

Det kan tenkes at panthavers rettsstilling ved virksomhetens videre drift, sammenlignet med panthavers rettsstilling ved en konkurs, ikke gir store forskjeller. Det fremkommer ikke av forslaget hvilken verdi panteiendelene ved videre drift anslås å ha, men det er sannsynlig at de pantsatte eiendelenes verdi ikke ville gi god dekning av pantesikret gjeld. Dette begrunnes med at driftstilbehøret og varelageret til en virksomhet som produserer snøploger, stålkonstruksjoner, trapper og rekkverk ikke har stor etterspørsel i markedet, annet enn for virksomheter som driver med lignende type arbeid. Videre er de utestående fordringene sannsynligvis også av begrenset karakter, da det lenge hadde gått dårlig for virksomheten. Panthavers krav utover pantets verdi ville falt bort ved en videre drift, og det antas at kun en liten del av deres krav ville vært sikret.¹⁹² Virksomheten ønsket å betale 50% dividende til usikrede kreditorer finansiert gjennom videre drift. Det antas at dette ikke var mulig grunnet deres fremtidsutsikter, og at panthaver ikke ville mottatt dividende ved videre drift.

Videre hadde virksomhetens morselskap pant i de samme eiendelene som banken, men på andre prioritet. Det antas at deres pant i sin helhet er usikret, da det antas at bankens krav ikke vil bli dekket fullt ut, og banken og morselskapet hadde pant i samme gjenstander. Morselskapet har altså et helt usikret krav, og stiller seg som andre usikrede kreditorer.

Morselskapet ville uansett størrelsen på virksomhetens usikrede krav ikke hatt stemmerett ved et rekonstruksjonsforslag. Dette fordi nærstående ikke har stemmerett.¹⁹³

Som tidligere nevnt er ikke driftstilbehøret og varelageret verdsatt i dette forslaget, men det antas at eiendelene verdsettes lavere enn gjelden pantet hefter for. For et konkursbo kan dermed abandonering være et godt alternativ. Dersom banken samtykker til en abandonering, vil banken få driftstilbehør og varelager overført til seg, og må stå for realiseringen selv.¹⁹⁴ I utgangspunktet er nok dette en løsning banken ikke er interessert i da de blir sittende på driftstilbehør og varelager som de må selge. Likevel kan dette være en god løsning når de ikke har tiltro til eier.

Dersom virksomheten hadde evne til å finansiere 50% dividende til usikrede kreditorer ved videre drift, ville rekonstruksjon vært den beste løsningen for panthaver. Imidlertid klarte ikke

¹⁹² Rkl. § 36

¹⁹³ Rkl. § 41 nr 4, jf. dekl. § 1-5 nr 3

¹⁹⁴ Kkl. § 117c

virksomheten å utarbeide en fremtidsplan som beviste deres evne til å utbetale dette, og en videre drift ville tappet boet ytterligere. En konkurs vil i denne sammenhengen fremstå som den beste løsningen for panthaver.

5.4 TV teknologi AS rekonstruksjonsforslag

Selskapet utviklet TV teknologi som de lisensierte til kunder. Tv teknologien hadde høye utviklingskostnader, og selskapet lyktes ikke med å få en vellykket videre drift.

Bokført egenkapital i utgangen av 2022 var minus 2.2 millioner kroner. Virksomheten hadde i løpet av 2023 mistet de fleste kunder, de ansatte var sagt opp, og virksomheten hadde gjeld som de ikke kunne betale. Eierne ønsket å holde liv i virksomheten i tilfelle det i fremtiden skulle være mulig å utvikle virksomheten.

Virksomheten hadde 25 fordringer på til sammen 22.065.124 kr. Virksomhetens driftstilbehør og kundefordringer var pantsatt til SR-bank med første prioritet, og til Innovasjon Norge på andre prioritet. SR-banken hadde et pantekrav på 10.000.000 kr og Innovasjon Norge hadde et pantekrav på 4.800.000 kr.

Virksomhetens eiendeler hadde en bokført verdi på 1.842.000 kr. Ved videre drift ble eiendelene verdsatt til 690.000 kr. Av dette beløpet var driftstilbehøret verdsatt til 250.000 kr. Ved konkurs var eiendelene i virksomheten verdsatt til 90.000 kr, hvorav 50.000 kr var driftstilbehøret.

I driftstilbehøret inngikk selskapets utviklede tv teknologi. Verdien av teknologien var vanskelig å anslå. Det ble fremhevet i forslaget at virksomheten beskrev en teknologi som ikke var ferdig utviklet og at de hadde forsøkt å selge teknologien uten å få bud.

Driftstilbehøret hadde en anslått verdi på 250.000 kr ved videre drift. Dette innebærte at SR-banken sitt krav på 10.000.000 kr var 250.000 kr reelt pantsikret. Dette innebærte at 9.750.000 kr var et dividendekrav. Innovasjon Norge sitt krav var i sin helhet usikret. Det ble foreslått 10% dividende til usikrede kreditorer i forslaget. Dividendekravet til usikrede kreditorer skulle finansieres ved innbetaling av ny aksjekapital.

Begge panthaverne stemte positivt for forslaget for sin usikrede del.¹⁹⁵ Banken hadde et stemmeberettiget krav på ca. 44,7% og Innovasjon Norge hadde et stemmeberettiget krav på ca. 22%.¹⁹⁶ Det var tilstrekkelig at begge panthaverne stemte positivt for forslaget for den usikrede del av pantekravet for at rekonstruksjonsforslaget skulle bli vedtatt.

Banken vil altså fortsette å ha pant i driftstilbehør tilsvarende 250.000 kr.¹⁹⁷ I tillegg ville banken motta 10% dividende av deres usikrede krav på 9.750.000 kr, tilsvarende 975.000 kr. Innovasjon Norge ville bare motta 10% dividende tilsvarende 480.000 kr.

Ved en konkurs ble verdsettelsen av driftstilbehøret satt til 50.000 kr, og utover dette var det en beskjeden del til det resterende oppgjøret. Rekonstruksjon var følgelig det beste alternativet for panthaver i dette tilfellet.

5.5 Egge gård AS rekonstruksjonsforslag

Egge gård er en virksomhet som driver drift innenfor «*matvare-, saft-, syltetøy- og ciderproduksjon, generell videreforedling av frukt og bær, gårdsdrift, samt produksjon av alkoholdige varer, samt det som naturlig hører inn under dette, herunder investering i andre selskaper*».

Det ble åpnet rekonstruksjonsforhandlinger hos Egge gård 21. januar 2022, på grunn av økonomiske problemer.¹⁹⁸ Virksomheten hadde en negativ egenkapital på 6.801.000 kr i utgangen av 2021.¹⁹⁹

Det var anmeldt 64 krav på totalt 13.335.661 kr.²⁰⁰ Sparebanken Øst hadde et pantesikret krav i virksomhetens varelager og driftstilbehør til 5.019.034 kr. Virksomhetens eiendeler

¹⁹⁵ Rkl. § 41 andre ledd

¹⁹⁶ Rkl. § 42

¹⁹⁷ Rkl. § 36

¹⁹⁸ Øystein Vikstøl, *REDEGJØRELSE NR. 4 I SAK NR. 22.006224KON-TBUS/TDRA FORSLAG TIL REKONSTRUKSJON* (2022), s. 2-3

¹⁹⁹ Øystein Vikstøl, *REDEGJØRELSE NR. 2 TIL BUSKERUD TINGRETT VEDRØRENDE REKONSTRUKSJON HOS EGGE GÅRD AS* (2022), s. 6

²⁰⁰ Øystein Vikstøl, *REDEGJØRELSE NR. 4 I SAK NR. 22.006224KON-TBUS/TDRA FORSLAG TIL REKONSTRUKSJON* (2022), s. 6

besto i produksjonsutstyr av eplemost, vin, cider, brennevin og varelager.²⁰¹ Virksomheten ønsket også et likviditetslån fra banken på 850.000 kr til den videre drift.²⁰² Det fremkommer av kjennelse fra tingsrett at den pantesikrede gjelden fortsatt var 5 millioner kroner.²⁰³ Det legges dermed til grunn at banken ikke ytet likviditetslån til virksomheten.

Varelageret var verdsatt til 20 millioner kroner ved videre drift og ved en eventuell konkurs var varelagerets antatte salgsverdi 2-4 millioner kroner. Videre ble det anslått at uprioriterte fordringshavere ble å motta 0% dividende ved en konkurs, og ca. 22% dividende ved en vellykket rekonstruksjonsforhandling.²⁰⁴

Bankens krav på 5 millioner kroner er dekket av panteteiendelenes antatte verdi ved videre drift, jf. verdsettelsen på 20 millioner kroner. Banken hadde dermed ikke stemmerett, og mottok heller ikke 22% dividende som de øvrige usikrede kreditorene i denne saken.

Etter verdivurderingen er varelagerets salgsverdi satt til 2-4 millioner kroner ved en konkursåpning.²⁰⁵ Det fremkommer ikke av forslaget hvor mye driftstilbehøret antas å være verdt ved en eventuell konkursåpning. For en virksomhet som driver med matvare-, saft-, syltetøy og ciderproduksjon, kan driftstilbehøret inkludere maskiner for pressing, kjøleskap og frysere til lagring og maskiner til dyrking. Det er usikkert om dette driftstilbehøret sammenholdt med varelageret kan gi pantehaver full dekning for sitt pantekrav.

For et hypotetisk konkursbo kan det være et godt alternativ å selge virksomheten under ett med utslettende virkning dersom eiendelene er overbeheftet.²⁰⁶ Dette begrunner jeg med at en virksomhet hvor eiendelene og eiendommen har nær tilknytning til hverandre. Virksomhetens eiendeler består i produksjonsutstyr av eplemost, vin, cider, brennevin og varelager, og på

²⁰¹ Øystein Vikstøl, *REDEGJØRELSE NR. 4 I SAK NR. 22.006224KON-TBUS/TDRA FORSLAG TIL REKONSTRUKSJON* (2022), s. 6

²⁰² Øystein Vikstøl, *REDEGJØRELSE NR. 2 TIL BUSKERUD TINGRETT VEDRØRENDE REKONSTRUKSJON HOS EGGE GÅRD AS* (2022), s.6

²⁰³ Buskerud Tingrett, sak 22-006224KON-TBUS/TDRA, Egge Gård AS (2022) s.2

²⁰⁴ Øystein Vikstøl, *REDEGJØRELSE NR. 4 I SAK NR. 22.006224KON-TBUS/TDRA FORSLAG TIL REKONSTRUKSJON* (2022), s. 5-6

²⁰⁵ Øystein Vikstøl, *REDEGJØRELSE NR. 4 I SAK NR. 22.006224KON-TBUS/TDRA FORSLAG TIL REKONSTRUKSJON* (2022), s. 6

²⁰⁶ Kkl. § 117a

eiendommen står det epletrær. Dette kan både gi større utbytte for konkursboet, samt kan det være noen som ønsker å drive en slik virksomhet videre.²⁰⁷ Panthaver kan i så fall være uenig i salget, men konkursboet har adgang til å tvinge gjennom løsningen.

I dette tilfellet vil en videre drift være det beste alternativet for panthaver, da bankens krav vil være dekt under pantets antatte verdi ved videre drift, samt at virksomheten hadde gode fremtidsutsikter og har evnen til å betale bankens krav tilbake ved videre drift.

5.6 Anonymisert rekonstruksjonsforslag

Virksomheten drev med grave- og grunnarbeid, rivearbeid og betongsaging.

Selskapet hadde ved inngangen av 2023 633.298 kr i underskudd i driften. Eiendommen til virksomheten var påheftet med pant til utleggsforretninger til Skatteetaten. Pantesikkerheten var på 5 millioner kroner. Virksomheten hadde andre krav til ca. 3 millioner kroner, og den totale gjeldesbyrden var på 8 millioner kroner. Det ble foreslått 40% dividende til usikrede kreditorer.

Et salg av virksomhetens faste eiendom ville redusere selskapets gjeld i stor grad, og dette var en del av forslaget til skyldneren. Det ble dermed gjort forsøk på å selge eiendommen til dekning av pantegjeldene, men dette ble ikke gjennomført. Det ble åpnet konkurs i virksomhetens bo, og rekonstruksjonsforslaget gikk ikke gjennom.²⁰⁸

Vi vet ikke hvor stor del av skatteetatens krav som var usikret, og vet derfor heller ikke hvor stor stemmerett skatteetaten hadde over rekonstruksjonsforslaget.²⁰⁹

I denne sammenheng er det interessant å belyse hvordan skatteetaten som panthaver kan skille seg fra andre panthavere. Skatteetatens oppgave er å sikre at skatten blir korrekt fastsatt og innbetalt.²¹⁰ Det offentlige bruker videre skattepengene til å finansiere fellesgoder for folket, for eksempel helsevesen, veier og trygdeytelser.²¹¹ Skatteetaten har dermed en plikt om at virksomheter og privatpersoner etterlever skatteforpliktelsene sine. Det er nærliggende å

²⁰⁷ Kkl. § 117a

²⁰⁸ Rkl. § 58 første ledd nr. 1

²⁰⁹ Rkl. § 42

²¹⁰ Aspøy (2023)

²¹¹ Skar (2024)

legge til grunn at skatteetaten som panthaver, i større grad enn andre panthavere, har en plikt til å velge den løsningen som oppfyller størst del av skattekravet, samt som har størst grad av sikkerhet. Det kan tenkes at andre panthavere er friere i forhandlingene og kan ta større risikoer. I denne sammenheng var en konkursåpning best for skatteetaten som panthaver.

5.7 Dekknor Norge AS stadfestelse av rekonstruksjon

Dekknor Norge AS ble stiftet i 2012 og drev med dekkhotell med tilhørende, salg, service og distribusjon av dekk og felger.

Styret i Dekknor opplyste at virksomhetens økonomiske problemer skyldtes organisatoriske og markedsmessige utfordringer, samt uenigheter mellom selskapets nåværende ledelse og tidligere ledelse.

Det var anmeldt 20 fordringer til 18.778.879 kr. Askim og Spydeberg hadde pant i selskapets driftstilbehør.

I foreliggende sak kjøpte virksomheten ut panthavers krav i driftstilbehøret til 250.000 kr. Det fremkommer ikke av stadfestelsen hvor stor pantegjelden var, så det er ikke klart om Askim og Spydeberg solgte pantekravet billigere eller om de fikk full dekning. Forutsatt at pantet ble solgt til underpris er det nærliggende å legge til grunn at dette var fordi en utbetaling var den beste løsningen for selskapet og panthaver. Siden kravet til Askim og Spydeberg ble utbetalt hadde de ikke stemmerett over forslaget.²¹²

Det er ikke nok informasjon for å si noe om hvordan panthaver ville stilt seg under en konkursbehandling.

5.8 Prosafe AS stadfestelse av rekonstruksjon

Prosafe AS er produksjonsplattformer i olje og gassektoren.

Rekonstruksjonsforhandlingene ble åpnet 1. september 2020 ved kjennelse fra Oslo tingrett. Virksomheten hadde gjennomført tilsvarende forhandlinger ved domstolene i Singapore.

²¹² Rkl. § 41 ordlyden «fordringshaver» er den som har en fordring mot selskapet. Askim og Spydeberg har ikke en fordring lengre.

Forslaget var materielt sett identisk i Norge og Singapore, og rekonstruktør i Norge og Singapore forsøkte å samkjøre prosessene.

Rekonstruksjonsforslaget i Singapore-prosessen ble stadfestet 18. oktober 2021.

Det var krav til totalt 13.234.039.215 kr, hvorav 3.750.840.653 kr var sikrede krav uten stemmerett. Rekonstruksjonsprosessen i Singapore gjaldt sikrede krav så vel som usikrede krav, mens i Norge omfatter rekonstruksjonsforhandlingen kun usikrede krav. Med usikrede krav inngår den delen av pantet som ikke dekkes av sikkerhetsstillelsen.²¹³

I Singapore hadde de en stemmeavgivning med ett møte for hver klasse. 100% av usikrede og sikrede kreditorer stemte for forslaget i Singapore. Forslaget i Norge fikk positive stemmer fra 98% av kreditorene med stemmerett.

Det fremkommer ikke av stadfestelsen hvilken løsning rekonstruksjonsprosessen i Singapore ga panthaver. I Singapore inngår panthavers sikrede krav i forhandlingene, og det kan legges til rette for gode forhandlinger mellom rekonstruktør og panthaver gjennom en lovregulert prosess.

Det blir vanskelig å si noe om panthavers stilling ved en konkursåpning og rekonstruksjonsforhandlinger grunnet manglende tilgang på opplysninger. Saken kan imidlertid belyse at panthaver kan være tjent med at rekonstruksjonsforhandlinger skjer i et annet land.

6 Sammenligning av panthavers stilling under rekonstruksjonsforhandlinger og ved konkurs

Masteroppgaven har vist at panthavers rettsstilling generelt er bedre under en rekonstruksjon sammenlignet med konkurs. Ved rekonstruksjonsforhandlinger opplever panthaver en forhandlingspreget tilnærming. Dette skyldes behovet for å ha panthaver med på løsningen av skyldners gjeldsproblemer. Panthaver kan ha stor innflytelse på utfallet av forhandlingene når deler eller hele kravet er usikret. Panthavers samarbeid kan dermed være avgjørende for å oppnå en vellykket rekonstruksjonsforhandling. Denne forhandlingsbaserte tilnærmingen gir

²¹³ Rkl. § 54

en betydelig grad av frihet når det gjelder innholdet av forslaget, og tillater ofte mer skreddersydde løsninger som er gunstig for pantnager. ²¹⁴

På den andre siden står konkurs, hvor formålet er å omgjøre skyldnerens beslaglagte eiendeler til penger, og deretter fordele pengene mellom skyldnerens kreditorer. ²¹⁵ Under konkursbehandlingen er det ikke en forhandlingspreget tilnærming, og konkursprosessen knytter seg til konkurslovens og dekningslovens system. Det pekes også på at skyldneren ofte har tømt store deler av boet sitt når konkurs blir et faktum.

Ved en sammenligning av prosessene vil reglene om superprioritet, verdsettelse og om bortfall av pantheftelser være særlig relevant i sammenheng med rekonstruksjonsforhandlingene. ²¹⁶

Skyldner har adgang til å pantsette driftstilbehør, varelager og utestående fordringer med superprioritet. ²¹⁷ Denne adgangen kan gi eksisterende pantnager dårligere sikkerhet for sine krav. På den andre siden kan dette være et insitament for banken til å stille ytterligere lån til skyldner, slik at de beholder sin prioritet. Hvis banken yter nytt lån, vil også banken få en mer solid kunde å forholde seg til siden de har flere økonomiske midler.

Det er rekonstruksjonsutvalget som verdsetter pantet. Som vist i kapittel 4.4 kan verdsettelsesprosessen være vanskelig å foreta, og selv om man streber etter en objektiv og riktig vurdering, kan pantnager være uenig i verdsettelsen. ²¹⁸ Verdsettelsen har mye å si for pantnagers rettsstilling, da verdsettelsen er grunnlaget for pantnagers stemmerett og dividendeberettigede krav. Videre vil pantnagers krav utover pantets verdi falle bort, og verdsettelsen er avgjørende for hvor mye pantnager vil ha sikret. ²¹⁹

²¹⁴ Rkl. § 34, ordlyden «kan gå ut på» tilsier at listen ikke er absolutt, og rekonstruktør kan gå utenfor de opplistende momentene i bestemmelsen.

²¹⁵ Ot.prp.nr.50 (1980-1981) s. 25 og Ot.prp.nr. 26 (1998-1999) s. 93

²¹⁶ Rkl. §§ 19 og 36

²¹⁷ Rkl. § 19

²¹⁸ NOU 1972:20 s. 78

²¹⁹ Rkl. § 36 nr. 1

For konkursprosessen er reglene om abandonering, boets rett til å selge virksomheten under ett og boets rett til å tvangsselge eiendeler relevant for panthavers rettsstilling.²²⁰

En abandonering kan skje til panthaver eller til eier. Dersom abandoneringen skjer til panthaver, kreves det samtykke.²²¹ Det kan være mot panthavers interesse å få eiendelen overført til seg, blant annet fordi de må stå for vedlikehold og salgsforsøk av eiendelen. En abandonering til eier, krever ikke samtykke fra eier eller panthaver, og kan innebære at panthaver stilles i en situasjon de ikke ønsker. Dette fordi eierrettighetene tilbakeføres til en illikvid skyldner panthaver ikke har tiltro til.

Videre har konkursboet adgang til å selge overbeheftede eiendeler med utslettende virkning, dersom et salg samlet vil gi bedre utbytte for boet, eller dersom overdragelsen skjer med sikte om videre drift.²²² Konkursboet kan også tvangsselge pantebeheftede eiendeler gjennom namsmyndighetene.²²³

Etter masteroppgavens redegjørelse viser det seg at hensynet til konkursboet og usikrede kreditorer stiller seg sterkt under konkursbehandling. Dette fordi konkursboet har adgang til tvinge gjennom løsninger som panthaver kan være uenig i, ved for eksempel abandonering til eier, salg av virksomheten under ett og tvangssalg av boet gjennom namsmyndighetene.²²⁴

Man må i utgangspunktet se på de konkrete forholdene og skyldners midler når det skal tas stilling til om panthaver stiller seg bedre eller dårligere under en rekonstruksjon, sammenlignet med konkurs. Imidlertid kan det på et generelt grunnlag sies at panthaver stiller seg bedre under enn rekonstruksjonsforhandling, sammenlignet med en konkursprosess på grunn av den forhandlingspregede tilnærmingen under rekonstruksjonsforhandlingene.

²²⁰ Kkl. §§ 117a, 117b og dekn. § 8-15

²²¹ Kkl. § 117c

²²² Kkl. § 117a første ledd

²²³ Dekn. § 8-15 første ledd

²²⁴ Kkl. §§ 117a, 117b og dekn. § 8-15

7 Referanseliste

Lover

1980	Lov 8. februar 1980 nr. 2 om pant (panteloven)
1984	Lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven)
1984	Lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven)
1992	Lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse (tvangsfullbyrdelsesloven)
1992	Lov 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner (gjeldsordningsloven)
2009	Lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven)
2022	Midlertidig lov 7. mai 2020 nr. 38 om rekonstruksjon for å avhjelpe økonomiske problemer som følge av utbrudd av covid-19 (rekonstruksjonsloven)

Forskrifter

1972	Forskrift 15. januar 1983 nr. 86 etter rettsgebyrloven (rettsgebyrforskriften)
2020	Forskrift 19. juni 2020 nr. 1247 om forenklet rekonstruksjonsforhandling for små foretak

Forarbeider

1972	NOU 1972:20
1980	Ot.prp.nr.50 (1980-1981)
1993	NOU 1993:16

Side **52** av **56**

1998	Ot.prp.nr.26 (1998-1999)
2019	Prop.75 L (2019-2020)
2019	Innst. 244 L (2019-2020)
2020	Prop.242 L (2020-2021)

Dommer

Høyesterett	Rt-1992-1629 Rt-1997-698
Lagmannsretten	LF-2008-79784 LA-2010-169196 LB-2021-149172

Juridisk litteratur, artikler og lovkommentar

Swensen og Meling (2020)	Sjur Swensen og Marie Meling, <i>Rekonstruksjonslovens muligheter og begrensinger</i> , tidsskrift for forretningsjus, 12 (2020) vol. 26 s. 52-82
Hatling, Johansen og Sjøli (2018).	Egil Hatling, Trude Gran Johansen og Live Houmb Sjøli, <i>Konkursrett i et nøtteskall</i> (2018)
Swensen	Sjur Swensen Ellingsæter, Karnov: Panteloven § 3-4, note 22 (lest 15.04.2024) Sjur Swensen Ellingsæter, Karnov: Panteloven § 3-11, note 4 (lest 20.05.2024)
Wiker	Håvard Wiker, Norsk lovkommentar: Konkursloven, note 66 (lest 22.03.2024) Håvard Wiker, Norsk lovkommentar: Konkursloven, note 122 (lest 01.05.2024)
Koefoed	Nils Holger Koefoed, Karnov: Rekonstruksjonsloven § 48, note 3 (lest 22.03.2024)

Nils Holger Koefoed, Karnov: Konkursloven § 61,
note 1 (lest 13.04.2021)

Skoghøy

Jens Edvin Skoghøy, Norsk lovkommentar:

Panteloven, note 321 (lest 23.02.2024)

Jens Edvin Skoghøy, Norsk lovkommentar:

Panteloven, note 379 (lest 23.02.2024)

Nettsider

Brreg, kunngjøringer. Søkekriterier: Kunngjøring om gjeldsforhandlinger i perioden

01.01.2019-31.12.2019

https://w2.brreg.no/kunngjoring/kombisok.jsp?datoFra=01.01.2019&datoTil=31.12.2019&id_region=0&id_nival=81&id_bransje1=0

Buskred Tingrett, sak 22-006224KON-TBUS/TDRA, Egge Gård AS (2022)

<https://vikstol.no/pdf/Egge%20G%C3%A5rd%20AS%20-%20Kjennelse.pdf>

Øystein Vikstøl, Advokat fellesskapet «*REDEGJØRELSE NR.2 TIL BUSKERUD TINGRETT VEDRØRENDE REKONSTRUKSJON HOS EGGE GÅRD AS ORG NR.: 933 616 223*»

(2022) <https://vikstol.no/pdf/Egge%20G%C3%A5rd%20AS%20-%20Redegj%C3%B8relse%20nr.%202.pdf>

Øystein Vikstøl, Advokat fellesskapet «*REDEGJØRELSE NR.3 TIL BUSKERUD TINGRETT VEDRØRENDE REKONSTRUKSJON HOS EGGE GÅRD AS ORG NR.: 933 616 223*»

(2022) <https://vikstol.no/pdf/Egge%20G%C3%A5rd%20-%20Redegj%C3%B8relse%20nr.%203.pdf>

Øystein Vikstøl, Advokat fellesskapet «*REDEGJØRELSE NR. 4 I SAK NR. 22.006224KON-TBUS/TDRA FORSLAG TIL REKONSTRUKSJON*» (2022),

<https://vikstol.no/pdf/Egge%20G%C3%A5rd%20AS%20-%20Redegj%C3%B8relse%20nr.%204.pdf>

Brreg, kunngjøringer. Søkekriterier: Kunngjøring om rekonstruksjonsforhandlinger i perioden

01.01.2023-31.12.2023

https://w2.brreg.no/kunngjoring/kombisok.jsp?datoFra=01.01.2023&datoTil=31.12.2023&id_region=0&id_nival=110&id_bransje1=0

Statistisk sentralbyrå, Tabell: 09694, Opna konkurar, etter statistikkvariabel og år. Året 2023.

<https://www.ssb.no/statbank/table/09694/tableViewLayout1/>

Sverre Magnus Salvesen, «insuffisiens (jus)» i Store norske leksikon (2023)

https://snl.no/insuffisiens_-_jus (lest 28.03.2024)

Arid Aspøy, «Skatteetaten» i Store norske leksikon (2023) <https://snl.no/Skatteetaten> (lest 14.04.2024)

Henrik Skar, «Skatt» i Store norske leksikon (2024), <https://snl.no/skatt> (lest 14.04.2024)

Rekonstruksjonsforslag

Oslo tingrett (2021)

Oslo tingrett, sak 21-121-256KON-TOSL/08, Prosafe

SE (2021)

Oslo tingrett (2022)

Oslo tingrett, sak 22-015738KON-TOSL/08, Dekknor

Norge AS (2022)

Knudsen (2022)

Kai Knudsen, Ræder advokatfirma,

Rekonstruksjonsforslag for

Elivery Sport AS (2022)

Frantzen (2022)

Svein-Arild Frantzen, Advokatforum Narvik,

Innberetning til Nord-Troms og Senja Tingrett Saltvik

mekaniske AS (2022)

Haahjem (2023)

Gunnar Haahjem, Advokatfirmaet Rasmussen &

Broch, Rekonstruksjonsforslag for TV teknologi AS

(2023)

